

Valódiság jelöl:

kítő és hathatós voltuknál fogva már 40 év óta a legjobb hírnévnek örvendő különlegességeink

Dr. Suin de Boutemard

zamatos fog-szappana

a fogak és foghús épségartására és tisztítására a legjobb és legbiztosabb szer; 1/2 és 1/3 csomagokban 70 és 35 kr-ával.

Dr. Borchardt

illatos növény-szappana

igen ajánlható az annyira kellemetlen szeplő, pőrse-nés, pattanás, s más egyéb bőrtisztatlanságok, az ér-des, száraz és sárga bőr ellen, egyszerűsége miatt a legkittű-nőbb pipere-szappan. Eredeti csomagokban bepe-estelve 42 kr.

Dr. Hartung növényhajkencőse, legjobbnak elis-meret hajerősítő s hajkihullást gátló hajkencőcs, tégé-lyekben 85 kr-ával. Dr. Hartung kinahéj-olaja, a haját erősítő olaj, mely annak puhaságot s fényt kölcsönöz. 85 kr-ával. Dr. Lindes tanár növényi rudacs hajkencőse, eredeti darabokban 50 kr-ával. Balzsamos olajbogyó-szappan 35 kros csomagban. Dr. Béringuier zamatos korona-szesze, az Eau de Cologne quintessentiája, eredeti üvegekben 1 forint 25 kr., és 75 kr. Dr. Béringuier fügyökér-hajolaja, üvege 1 frt. Leder testvérek balzsamos földi dióolaj-szap-pana, egy drb 25 kr., 4 darabos csomag 80 kr. Valamennyi fentebb elősorolt szab. cikk valódi minőségben a következő magyarországi raktar-ka-ban kapható:

Budapesten: Török József gyógyszer-tára, király-utca 12. szám alatt.

- Továbbá: Kochmeister Frigyes utódai, Nerada Nándor és Thalldmayer és Seitz gyógyszereseknél. Alsó-Kubin. Tyrroler János. Árad, Ring gyógyszeres, Elias Armin. Ar-Maráth, Bittó K. gyógyszer. Barta, Tópeczer Alb. gy. Balassa-Gyarmat, Cserenyák György, Kanitz O. gy. Basztörce, Kelp Fer., Flet-scher István. Békés-Csaba, Varságh Béla. Bonyhád, Straicher B. Brasso, Roth Victor, Jekelius N. Müller Gy. gy. Czegled, Bohus L. gy. Csasznyovics, Schmir Ignác, Goichowsky J. gy. Schmeidt és Fontin. Debreczen, Csanak J. Dr. Rot-schnek v. Emil, gy. Gerébý F. Deés, Bruggovits és Relak. Dobó, Balázs S. Eger, Köllner Lőrinc gyógyszer. Eperjes, Osavald D. Ezerék, Dienes J. C. David Gy., Göböltsy József gy. Fuzso, Pavacic testv. gyógyszer. Fogaras, Gleim B. gyógyszer. Földvár, Nádhelyi Pál. Hajdu-Bossány, Lányi M. gyógyszer. Hód-Mező-Vásárhely, Kiss Gyula gyógyszer. Kaposvár, Leipzig Gyula. Kassa, Eschwig Floriardo Ede, Quirfeld K., Straus D., Megay O. A., Wandraschek Kár. gy. Kézdivásárhely, Fejér L. sz. Kolozsvár, Székly M. gy. Kovács F. és fia. Komárom, Fekete Gyula, Kovács gy. Graber L. Körmöcsbánya, Ritter L. J. Lengyelóti, Harsányi L. Léva, Bolemann Gy. Schubert Pál. Lipó-Sat-Miklós, Balló L. gy. Lőcs, Klein Sándor. Lugos, Veres Lajos gy. Mákó, Póór A. gy. Laurensky István, gy. Marosvás, István Nándor. Maros-Ujvár, Erek, Újvári S. M. Váscsaly Kapony és Késkert. Medgyes, Breckner Károly. Miskolc, Dr. Szabó Gy., Rácz Jenő, Újhazy Kálmán gy., Weid-lich Pál. Mohács, Szendrőy Jenő gy. Munkács, Traxler Fr. gy. Nagy-Bánya, Harscsák József és fia. valamint Magyarország legjobb nagyobb gyógyszer-tárában, illatsz. és gyógyszer-kereskedésében.

ÓVÁS! Hamisítványoktól, nevez-lesen a dr. Suin de Boutemard-féle fogszappant és a dr. Borchardt-féle illatos növény-szappant gyakran elő-forduló hamisítványtól mindenkit óvunk. 4833

Számtalan hamisító és hamisítások elárúsítói sújtattak már eddig is Bécsben és Prágában törvényileg, érzékeny pénzűrséggel.

Raymond és társ.,

Horgony-Pain-Expeller.

Ezen rég jónak bizonyult bedörzsölést ecset, köszvény, tagszagatás stb. ellen legjobban ajánlhatjuk a t. cz. közönség figyelmébe. Egy üveg ára 40 és 70 kr. és a legtöbb gyógyszer-tárban kapható. Csak horgonnyal valódi!

Kwizda-féle

korneuburgi állat-táp-por

Közel 40 év óta legjobb eredménnyel a legtöbb ist-állóban használatban, ótvágyhiánytól, rossz emés-tésnéél, a tej javítására, s a tehének teljességé-nek foko-sítására lényegesen támogatja az állatok természet-szerű ellenálló képességét járványos behatások ellen. Ára 1 doboznak 70 kr., 1 doboznak 35 kr. Tessenék a fennebbi végjegre nyelni s határozottan Kwizda-féle korneuburgi marha-táp-por-t kérni. Valódi minőségben a gyógyszer- és drogeriákban kapható. Magyarországi főraktár Török József gyógyszer-t., Budapest, király-utca 12.

Dr. Lengiel Fr.-féle nyirfabalzsam.

Már magában véve azon növényi nedv, a mely a nyirfából kifolyik, ha annak törését meg-furjuk, emberemlékeztől óta mint a legkittű-nőbb szeplőt szorító és ferté-s, ha azonban ezen nedv a felálló utasítási szerint, balzsammá alakították át, csak akkor nyer igazán valódi gyógy-érték. Ha este megkenjük vele az arczot vagy más bőrszíveket, akkor másnap csaknem észrevehetetlen pikkelyek válnak le a bőrről, a mely eszállt fehérre és gyöngédé válik. Ezen balzsam kintül az arczon, a ráncokat és himlőhelyeket, ifjú arczsín, a bőrnek fehérségét, gyöngedségét és fényét kölcsönöz; a legközelebbi idő alatt eltávolítja a szeplőt, májfajtot, anyajegyeket, orrvereséget, borotkát s a bőr minden más egyéb tisztatlanság-ait. Ara egy korsónak, használati utasítással együtt, 1 frt 50 kr. Dr. Lengiel orvosi Benzoe-szappana a legalkalmasabb bőropólo szappan, mely a bőrt gyöngédé s finomná teszi s hivatala van a nyírbalzsam hatását előmozdítani. Ara 60 kr. Kapható minden jobb gyógyszer-tárban. Főraktár: Török József gyógyszer-t., Budapest, király-utca 12. Áradón: Ring S. gyógyszer-eszknél. 4541

PSERHOFER J.

Egyeztetem tapasz, STEUDEL tanárótl. Egyeztetem tisztító só, BURKHOF A. gy. Egyeztetem tisztító só, BURKHOF A. gy. Egyeztetem tisztító só, BURKHOF A. gy. Egyeztetem tisztító só, BURKHOF A. gy.

A nagy krach!

A NEW-YORKI és LONDONI események az európai szárazföldet sem hagyták érintetlenül, minek következtében egy nagy ezüstáru-gyár készítése éri magát, hogy az egész készletet, a munkadíj esékely megtérülésével, elajándékozza. — Ezen meg-bizás keresztülvételével én vagyok meghatalmazva. Ezért elajándékozom mindenkinek, szegénynek úgy, mint gazdagnak az alább követ-kező tárgyakat, csak 6 frt 60 kr. megtérítéssel; és pedig: 6 drb legfin. evőkés, valódi angol pengével 6 amerikai szabadalm. ezüst villa egy darabban 6 ezüst evőkanál 12 ezüst kávécakánál 1 ezüst levesmerő 1 ezüst tejszemő 6 angol Viktoria-tálca 2 hatáskeltő asztali gyertyatartó 1 theasztró 1 legfinomabb czukorkhintő. 42 darab összesen.

A fent elősorolt 42 tárgy azelőtt 40 forintba került és most ezen 6 frt 60 kr.-nyi poton áron kaphatók. Az amerikai szabadalm. ezüst teljes anyagu fehér fém, a mely ezüstszínét 25 évig megtartja, a miért keszeség nyújtatik. Bizonyításul annak, hogy ezen hirdetés nem szédélgésen alapul, ezenem nyilvánosan kötelezem magam bárkivel szemben, hogy a meg nem felelő árunkért a pénzt minden kifogás nélkül visszadom, ezért ne mulassza el senki ezen gyönyörű garni-turát megszerezni. A szétküldés csak postautóvétellel, vagy a pénz előleges beklüldése esetén, eszközöltilik. Különösen ajánl-ható a hozzátartozó tisztító-por. 1 doboz ára használati utasítással 15 kr. PERLBERG P. szabadalmaz. amerikai ezüstáru-gyár ügynöksége Bécsben, II., Rembrandtstrasse Nr. 33. Kitevat a későbbiratokból: Mintán a készlettel meg vagyok elégedve, újlag megrendelem az alábbiakat. St-Ullrich (Tiro), 1891 okt. 1. Santifalter Antal, szobrász. Kéldeményével nagyon meg voltam elégedve, s kérem újlag ugyanazt, valamint az alábbi is, küldeni. Stelzer Teréz. Oberndorf, a Salzach m., 1891 nov. 18.

Legjobb és Leghírnevesebb Pipere Hőlgypor La VELOUTINE Különleges Részpor BISMUTTAL VEGYITVE CH. FAY, ILLATZERESZ, PARIS — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS. Nincs többé köhögés! MELL- ÉS TÜDŐBAJ ELLEN! Dr. med. Pávkiss szepele kárpáti növénykivonat. Egy üveg ára használati utasítással 75 kr. Cseukorka 1 dobozzal 35 kr. Tea 1 csomag 20 kr. Tea 60 kr. kis 25 kr. Tiszánt 1 frt 100 kr. legjobbn eredménnyel használ-tilak köhögés, rekedtség, katarzus, hókhurut, nátházás (influenza), szájk-mellűség, tüdőgyulladás stb. ellen. Eredeti-ben kapható Pávkiss József „nagy Krisztó“-hoz czimizett gyógyszer-tárában Budapesten, továbbá Török József gyógyszer-tárában, Király-utca. — Postai megren-delesek azonnal eszközöltilenek.

3. SZÁM. 1892. BUDAPEST, JANUÁR 17. XXXIX. ÉVFOLYAM.

Külföldi feltétel: VASÁRNAPI UJSÁG és egész évre 12 frt POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt fél évre — 6. Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 8 frt félév-re — 4. Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK egész évre 5.— Külföldi előfizetésekre a postalgat félév-re — 2.50 meghatarozott vitelűz is csatlakoz.

ABBAS HILMY, AZ ÚJ EGYIPTOMI ALKIRÁLY.

Eredeti tudósítás egy magyar tanuló-társától. ANNYI sok mindenfélét irnak most össze az új khedivéről, Abbas Hilmy pasáról, igazat és nem igazat, valószínű és valószínűtlen dolgokat, hogy talán nem lesz egészen érdekte-len, ha egy volt tanuló-társától, ki személyisé-gét és a Terézánumban viselt dolgait jól ismerté, éveken át figyelemmel kísérhette, néhány sort bocszátunk róla a nyilvánosság elé.

der-die-dasz-szal gyülik meg néha a baja s bizony megesik rajta sokszor, a mint sok magyar emberen is megesik, hogy azt mondja: «die Weib», «der Pferd», stb. Abbas Hilmy igen komoly, nyugodt fiatal ember, nem oly heves és könnyelmű, mint a déliek rendszeren lenni szoktak és a milyenek rokonai. Társaival mindig barátságos volt, sohasem gógós, de még büszke sem. Ezt legjobban mu-

tatta az, hogy mindvégig mindegyik társával tegeződött. A Terézánumban igen kevés szabadságot élvezett. Egészen nagykoruvá nyilvánításáig sehová sem volt szabad egyedül mennie, minden lépten-nyomon az intézettől melléje adott prefek-tus kísérté. Kisse különös látvány is volt, mikor a kis kövér herceg majdnem 7 láb magas, vékony prefektusával együtt sétált. A jámbor

ABBAS HILMY, az új EGYIPTOMI ALKIRÁLY. Egy magyar tanuló-társának adott fényképe után. 1890.

TEVFIK PASA A MEKKÁBA INDULÓ KARAVÁN ELŐTT, MELY A SZENT SZÖNYEGET A PRÓFÉTA SIRJÁRA VISZI.

A FELLEGVÁR KAIRÓBAN.

KÉPEK EGYIPTOMBÓL.

mal megjelentek. Az itt lefolyt búcsújelenetet tünteti föl egyik képünk.

A háboru miatt az évenként Kairóból Mekkába, a próféta sírjára küldetni szokott szőnyegek elindítása elkésett és az évszázados szokás ellenére a karaván, mely különben a Sahara sivatagon keresztül tette meg az utat, 1882-ben a hitetlenek járművén, vagyis vasúton indult Mekkába és Medinába. A szertartásra, melyre az angol csapatok egy része is kivonult a khedive udvarával, Connaught herceg, továbbá Wolseley tábornok, valamint a diplomáciai kar testületileg is megjelentek. Huszonnégy ágyúlövés jelezte a szent szőnyegekkel megrakott és pompásan felkantározott tevé s az egész karaván megérkezését, mely a tért hétszer körüljárta. Végre a menet a khedive előtt állt meg, ki a szent szőnyeg csomagjának bojtjait megcsókolta. Erre újabb huszonnégy dísz-ágyúlövés, a katonaság tisztelgése következett és a karaván az angol és egyiptomi csapatok kíséretében a készen álló külön-vonathoz indult, melyen Suezig utazott. Képünk ezt a szertartást mutatja.

Kairónak déli, vagy is a sivatag felé kinyúló nyugati részében, számos nagy kiterjedésű temető van, jobbára már romba dőlő mauzoleumokkal, melyekben az

nyugosznak. Legnevezetesebb az úgynevezett cirkasziai mamelukok vagy a khalifák sírboltja, mely az építkezés módorát tekintve, a spanyol Alhambrához hasonlít. A Bairam-ünnep alatt a családok, melyeknek elődjei vagy hozzátartozói itt vannak eltemetve, napokig a temetőben szoktak időzni.

Masr-el-Kahira, «a győzedelmes», — így nevezi Kairót, a Nilus gyöngyét büszkén az arab, — ma már vizen és vasúton minden irányban megközelíthető. De a körülötte elterülő sivatag, a fellegvárától jól kivehető óriási gúlák és szfinxek s még inkább az utzák és

lakosok azt mutatják, hogy itt már messze vagyunk a nyugati civilizációtól, benne a mesés orientben, s a város egészen nemzeti jellegű. Szűk utcák, ablaktalan, magas házak közé szorítva, szellős bazárok, ragyogó mecsetek, illatos kertek s tarkabarka népgomoly, melyben csak nagy ritkán tűnik föl egy-egy európai öltözötű alak. Csak a nagyobb tereken, minő a pompás Ezbekije-tér, látni az arab gyermek fekete dajkája mellett fra. cziálul csevegő bonnet, a mint a szőkefűrtű európai csemetét vezet, vagy egy-egy talián dandyt, a ki cigárettáját nubiai sötétarcú kereskedő szivarjánál

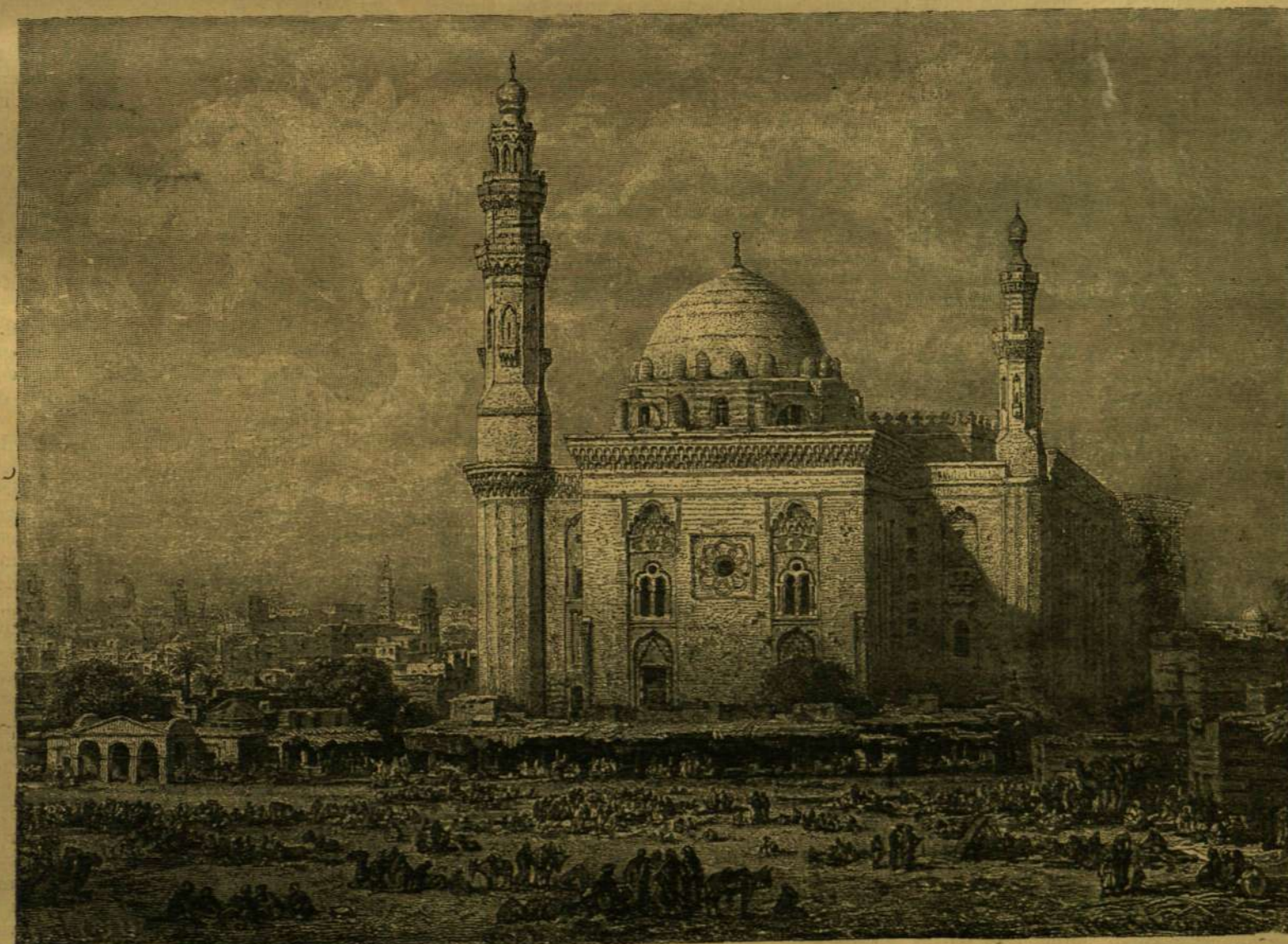
gyujtja meg. — A város maga egy háztenger, részben kőfáltól kerítve s mint képünkön látható, a házak sivatagából kimagaslik a Mehemed Ali hatalmas mecsetje, hátrább a Hasszán szultáné, meg a fellegvár, mely még a keresztes háborúk idején épült s minden oldalról jól a szembe ötlök, bár nem fekszik igen magasan.

Egyik képünk külön is bemutatja a fellegvár, czitadella, képét. Ebben a városban törté meg Mehemed Ali a mameluk vezérek hatalmát, 470-et hányatván kardjára a vár udvarában.

Magának a dynastia-alapítónak hamvai az általa épített mecsetben nyugszanak, mely a sztambuli Aja Sophia min-

A KHEKIVE TEVFIK PASA) ELBUOSÚZIK AZ EURÓPÁBA VISSZATÉRŐ CONNAUGHT HERCEGTŐL.

HASSZÁN SZULTÁN MECSETJE KAIRÓBAN.

KÉPEK EGYIPTOMBÓL.

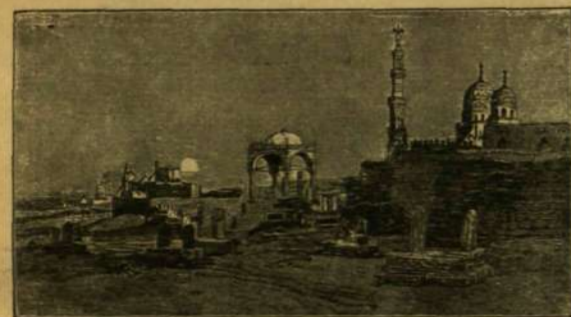
A fellegvár és várpalota.

Mehemed Ali mecsetje.

KAIRÓ, EGYIPTOM FŐVÁROSA.

tájára épült. E hatalmas mecsetnek méltó párja a Hasszán szultáné, melyet szintén külön képen mutatunk be. E mecset Kairó egyik legnagyobb terén, a Rumelié-téren épült. Óriási épület, de a mellett igen kecses építésű. 1375-től kezdve három éven át folyton építették s az alatt mindennap — így tartja a hagyomány — háromezer forintot fizettek ki a kőműveseknek. Egyiptom középkori műemlékei között kevés van a Hasszán-mecsethez fogható, melyben a Mekka felé induló zarándokok szoktak gyülekezni.

Említésre méltó még Kairó épületei között az alkirály palotája, mely a Szaladin által épített régi palota helyén áll. Külsője egyáltalán nem árulja el a belső berendezés gazdagságát. Egyes termekben most is láthatók magyar és osztrák czimerek, melyek uralkodóink kairói látogatásainak emlékei, ki ittjártak e palotában lakott.

A KHALIFÁK SIRJA KAIRÓBAN.

A FEKETE KOCSI.

Emlékezés Lovassy Lászlóra.

1889 nyarának végén Nagy-Szalonta érdemes monografusával, Rozvány Györggyel, bizonyos részek megtekintése végett a közeli Arad-megyébe rándultam át Szalontáról.

Jókor reggel indultunk, hogy mennél több időt fordíthassunk ezelnakra.

Útunknak gyönyörű nap kedvezett.

A harnatos síkság finom, átlátszó párázattal lehelt körül bennünket. Mintha délibábnak üszött volna a kocsink, melynek halk robogásán kívül alig hallottunk egyéb hangot a roppant tágnassá nyílt részen. Igaz, hogy a rövidség kedvéért csak dűlőutakon, úgy szólván torony irányában haladtunk, s így csak elvétve találkoztunk egy-egy ballagó szekérrel, vagy gyalogemberrel. Annál zavartalanabban hallgathattam szerzetreméltó utitársamat, ki, a mennyire csak szemünk elláthatott, minden tanyát, helységet, erdőt, sőt minden föltűnedező gulyát, némesét jól ismert, s mindenikről tudott valami érdekst beszélni.

Fáradhatatlan beszélgetésünk közben egyszer csak Gyorokra értünk.

— Ennek a helységnek a fő nevezetessége most egy szerencsétlen ember, — mondá utitársam.

— Kicsoda? — kérdém érdeklődve.

— Lovassy László, az élőhalott.

Egy pillanat alatt végigvillant emlékezetemben mindaz, mit e nemzeti vértanúról tudtam, s a legmélyebb megilletődéssel tudakozódtam tovább felőle.

— Én nagyon régi ismeretségekben vagyok vele, — mondá Rozvány úr. — Gyakran meg-meglátogatom s mindig barátságosan fogad, mert teljes bizalommal van irántam. Ha látni kívánja, szívesen bevezetem hozzá.

Megvallom, vágytam is, de féltem is színöröszírné látni azt az embert, kinek egykor fényes szellemén immár fészázadosnál régibb sötéttség borong, a rajta elkövetett politikai kegyetlenség miatt. Mikor azonban utitársam meggyőződött, hogy megjelenésem nem igen fogja zavarni a csendes öregget, készséggel vállalkoztam a szomorú látogatásra.

Kocsink a helység közepe táján egy tágas udvarú szerény házacska előtt állott meg.

— Itthon van-e a tekintetes úr? — kérdé társam az épen kint levő gazdától.

— Hogyne volna, kérem alássan. Nem jár ő sehová sem. Tessék beljebb kerülni! — S ezt mondván, a ház hátulsó végében levő szobára mutatott, mely a keskeny oszlopos tornácra nyílt.

Beléptünk.

A szegény, elborult elméjű aggyastján épen pipájával bajlódott, míg az ápolására rendelt koros parasztaasszony a reggeli tisztogatás utolsó tennivalóit végezte.

Rozvány úr élénk, bizalmas üdvözlésére csöndesen, kedélytelenül fordítá ránk tétovázó tekintetét a romnáá vált ember s minden melegség nélkül kivánt mindkettőnknek jó reggelt.

A bemutatás után némi figyelemmel nézett végig rajtam, majd kezét nyújtott s leüléssel kínált.

Soha kézszeritástól úgy meg nem borzadtam. Egyszerre melegem is, hidegnek is éreztem azt a reszketget, de még erős kezét, melyet örökre munkátlanná bémított a 21 éves korában rá kovácsolt bilincs.

De még erősebben megrendített maga az egész alak.

A rendes magasságú s akkor még eléggé tett idomzatú ember némileg előre görnyedve tartotta nagy kerek fejét. Haja, — úgy, a hogy — meg volt gereblyélve, de bajusza és szakállja annál kuszáltabban sertédzett ajkai és arca körül. Inkább erősen deres volt, mint ősz. Arca, homloka kevésbé ráncos, de annál szederjesebb színű. Szemei fénytelen, méla tekintetűek; mintha képtelenek lettek volna akár öröm, akár fájdalom kifejezésére. Rekedtes hangú, vontatott beszéde tompa egyhangúsággal, de értelmesen hallatta nehézkesen sorakozó szavait. Merev arcvonásán valami szelíd, de tudatlanán bánat

ömlött el. Mintha arra sem eszínelt volna, hogy él!

Az alak kieltenségét nem kevésbé fokozta az ócska, elhanyagolt, bár egészen ép öltözet, melynek egybe nem illő darabjait valószínűleg együgyű ápolónője válogatta úgy össze. Az egyetlen szegényes, de jó tágas szoba részint az udvarra, részint a hátsó kertre nézett ablakival. A legszükségesebbekből álló rozoga bútort úgy volt elhelyezve, hogy sétálgatása közben semmi se álljon útjában az öregnek.

Szóval kép és keret szomorúan összeillett. Az egészségről, időről való beszélgetésbe lassanként én is belevegyltem. Szerencsére szivarral találtam megkínálni az öregget, s ezzel mindjárt közelebb férközhettem a bizalmához. Mikor pedig még az asztalára is tettem néhány szivart, semmi kívánságomat sem tagadta meg. Kész lett elmondani elfogatása és fogsága történetét is. Pedig a múltakat nem örömezt emlegette még egészen meghitt ismerősei előtt sem.

Az elbeszélés természetesen szaggatott volt; de segítő kérdéseimre mégis egészszé kerekedett ki.

Megkísértem hiven elmondani, a mit így saját szájából hallottam.

— Hát úgy történt az, hogy mikor Pestről haza kerültem Nagy-Váradra, egyszer csak azt hallottam, hogy keresnek. Engem bizony nagyon kellett keresni, mert mindenki tudta, hogy ott-hon vagyok. Az anyám nagyon megijedt. Szeretett volna eltenni valahová szem elől; de én azt mondtam, hogy nem lesz jó bújálnom. Jobb, ha magam jelentkezem. Nagy bajom úgy sem lehet, mert nem volna miért. Egyszer aztán, mikor még nem is sejtettük, oda állt a fekete kocsi a házunk elé. Soh'se felejttem el, hogy 1836 május 16-dika volt. A fekete kocsiról leszállt egy hadnagy, meg három szuronyos puskás katona. Bejöttek értem, aztán a hadnagy azt mondta, hogy rögtön menjek velök. Hát mennem kellett. Avval felültettek a fekete kocsi-ra. A hadnagy mellém, két fegyveres katona pedig velünk szembe ült, folyvást készen tartva a fegyvert. A harmadik katona oda ült ki a kocsi mellé. A kocsiőről nem tudom, katona, vagy policista volt-e. Azzal sebesen elindultunk.

— Milyen volt az a fekete kocsi? — kérdém közbeszóla.

— Hát olyan ernyős szekér. Az ernyője fekete szurkos ponyvából volt, körös-körül oda erősítve a kashoz. Két oldalt a kocsi följárójánál akkora nyílás volt rajta, mint egy kocsijátó, melyre az ernyő tetejéről ugyanolyan vásznu lebbentyű eszkekedett le, a melyenből az ernyő volt. A kocsiderék is fekete volt. Mikor betiltünk, a kint maradt katona a lebbentyűket leeresztette és lecsatolta. Elöl nyitott volt az ernyő, de azért alig láttam ki, mert a katona és a kocsi elülte a világosságot. Csúnya egy szekér volt az a fekete kocsi. Senki nem tudta, hogy hol tartották. Mindenki félt tőle, mint az ég tűztől. Nagy baja is lett, a kinek a háza előtt az megállott. Úgy hallottam, hogy én voltam az utolsó, a kit a fekete kocsin elhurcolták. Meglehet, de biz' én nem tudom.

— S azután hova mentek? — kérdeztem tovább.

— Én bizony nem igen tudom, hol jártunk; de az jól jut eszembe, hogy Szolnokon hosszasan éttetek. Magunk is bementünk a kocsiháza enni; de senkivel nem beszélhettünk, mert a katonák egy perczre sem hagytak egyedül. Azok-al pedig nem volt mit beszélnem. Igaz, hogy ők sem voltak beszédesek. Úgy hallgattunk, mintha haragudtunk volna egymásra. Szolnok-ról azután nagysokára megérkeztünk Pestre, az Új-épületbe. Ott rögtön kiszállítottak és betettek egy szobába. De ott sem hagytak egyedül. Fegyveres őrt rendeltek a szobámba, kint az ajtó előtt meg egy másik fegyveres katona járkal.

Az Új-épületben az volt a legnagyobb bajom, hogy nem tudtam aludni. Hol egy, hol két óránként órváltás volt, a mi olyan nagy esőrómpöléssel történt, hogy a halot is felébredt volna tőle. De különben is mindig hallottam bent a belső, kint pedig a külső őr járását, a mitől majd megsiketültem. Ha meg ébren voltam, roppantúl untam magamat. Nem tudtam mit csinálni. Még szólni sem volt szabad senkihez.

Úgy nyolcz, vagy tíz nap múlva egy este megint szekérré tiltettek szuronyos katonák közé, aztán vittek sokáig. Én bizony nem tudom

mennyi idő múlva, de egyszer csak megérkez-tünk a Spielbergbe, abba a nagy várba, a hol oly sok fogoly volt. Ott valami rossz szobába tettek; de ott mégis jobb volt, mint az Új-épületben, mert belső őr nem adtak mellém. Így hát tudtam aludni, ha rám ért az álom.

— Hát abban a várban nem unatkozott? — kérdém.

— Dehogy nem. Ott sem tudtam mit csinálni. Csak vártam, vártam, hogy kieresztenek; de igen sokáig nem eresztettek. Hanem mikor egy nagy betegségem föl jobban lettem, akkor aztán mégis kieresztettek. Elkísérték a Dunához, a hol hajóra ültünk s egyszer csak megint Pesten voltunk, de nem az Új-épületben. Onnan aztán haza hozták. Hát így volt ez.

Hát hiszen így volt, de nem eddig volt. A lélekben és testben egyiránt kiváló ifjú öt évi barbár sanyargatás után összetörtén s gyógyíthatatlan elmebajjal került vissza övéihez, kik addig hiába mozgattak meg eget, földet, hogy a kiskorú államfoglyot börtönéből kiszabadítsák.

Szinte belefáradt a szánandó aggyastján, mire az elbeszélést töredezt szaggatással elvégezte.

Beszédközben egy perczre sem változott meg előadásának kedélytelen szárazsága. Csak mintha a fekete kocsi, meg az Új-épület említésénél látszott volna szemeiben némi gyanakodó félelem. Annál elfogódottabb szívvél hallgattam én a szörnyű eset részleteinek rideg elsorolását. A legnagyobb önuralkodásra volt szükségem, hogy könnyegem el ne érzékenyedjem s hogy erőm legyen az elbeszélés lényegét szivarjárázamba lopnom, melyet úgy igyekeztem kezembem forgatni, mintha csak gondatlanul babrálnék vele.

Szinte megenyhültem, mikor utitársam ismét az öreg úr napi életére vitte át a beszélgetést. Itt úgy látszott, mintha csak homályosan eszmélne a tegnapi is; de hozzátartozóira és közelebb ismerőseire elég világosan emlékezett. Tudott róluk egyet-mást, de érdeklődést senki és semmi iránt nem tanúsított.

Egészségével, helyzete- és környezetével, szóval mindennel meg volt elégedve. Jellemző, hogy ő egyetlen egy kérdést sem intézett mi hozzánk. Pedig vagy egy óráig mulattunk nála. Elbűcsúzaskor ismét kezét adott mindkettőnknek, sőt ki is kísért bennünket a tornác közepéig; de azt egy szóval sem kérdezte, hogy mi járatban vagyunk, vagy hová igyekeztünk. Készönt és visszatért szegényes szobájába.

Ime, így láttam én Lovassy Lászlót először és utoljára az életben.

Ha ő, a megölt lelki áldozat, folyvást emlékeztetésben tartotta elfogatása napját: bizony én sem fogom soha elfelejteni a gyászos emlékű fekete kocsi utolsó útását, a gondolat és szólesszabadságának e történeti nevezetességüvé lett bajnokát és vértanúját.

Budapest, 1892 január 15.

KIRÁLY PÁL.

JUDIT.

Elbeszélés.

(Végo.)

Irta MABEL E. WOTTON.

Angolból fordította A. B.

Úgy láttam, hogy Trent a bevégzett ténynevel szemben mindenekbe teljesen belenyugodott. Azt is felvettem előtte, hogy ezen házasság által most már bevágta maga előtt a nyilvános élet útját, mert családja és Lambton lord bizonyára nem fognák őt a parlamentbe juttatni, holott ez mindkettőjük kedvence eszméje volt. És mi lesz, ha Sir Horace Trent mégis megtudja?...

— De nem fogja megtudni, — kiálta fel Trent indulatosan.

— Hiszen most már júliusban vagyunk, ön pedig augusztus 12-én nagykorú lesz; az ünnepekre okvetlenül haza kell mennie, különben atyja a legközelebbi gyorsvonattal itt terem. Hogyan gondolhatja hát, hogy ezután a történetekről hírt ne kapjon, mikor a városban annyit beszélnek arról?

— Ön tehát azt hiszi, — veté közbe Trent, — hogy atyám mindent megtud?

— Nem csak hiszem, de bizonyos is vagyok benne.

A kínos faggatást leginkább azért folytattam, hogy a fiatal embertől közel jöjjék iránt való

Később Trent, kit lábái nem igen birtak, a pamlagra feküdt; Judit melléje ült a földre, s úgy csevegettek egymással.

terveit megtudjam, mert hiszen előbb-utóbb a hitbizományos birtok a czimmel együtt mégis csak reá marad, s így csak arról kellene gondoskodni, mi lesz, ha az apa leveszi róla kezét. Szóba hoztam továbbá azt is, hogy miért nevezi őt Judit «Dick»-nek, holott nem ez a neve.

— Magam sem tudom, miért? — felelé Trent.

— Atyám teljes életemben mindig nagyon kurtán tartott. Most is sokszor úgy rémlik előttem, mintha mellettem állana. Juditnak azt mondtam, hogy Dick-nek hívják, mert eleinte nem akartam, hogy megtudja nevemet; több meg azt gondoltam, hogy hiszen mindegy, majd megtudja, ha elveszem, a minthogy el is vettem. Családomról Judit mit sem tud. Azt hiszi, hogy szüleim és rokonaim elhaltak, mint az övéi.

Beszélgetésünk véget ért, de valami komoly elhatározásra még sem jutottunk. Trent a világ legboldogabb emberének érezte magát és csakis Judit szerelmében élt, a nélküli, hogy gondolt volna a közeljövő eshetőségével. Este lett és Judit még sem jött vissza.

— Talán jó lenne, ha utána nézne doktor ur, alighanem a szomszéd asszonnyal beszélget, mert azt hiszi, hogy jelenléte háborgatna bennünket.

Alig, hogy az ajtón kiléptem, Judit jött élembe, utána egy kis leányeséd Trent ebédjét hozta. Meg akartam a lámpát gyújtani, mit azonban Judit nem engedett meg. Hangja oly bágyadtan tetszett, mintha sirt volna. Együtt ebédtünk, de mintha mindannyiunkat valami szomorú gondolat bántott volna. A társalgást csakis magam tartottam fenn holmi közömbös tárgyakkal. Azt hittem, legjobb lesz, ha a fiatal házaspárt magára hagyom, hiszen ilyenkor a jó kedv hamar vissza tér. Hivatalos teendőmet hozva fel ürügyl, eltávoztam, Judit a lépcsőig elkísért.

— Tán nem jól érzi magát? — kérdém a fiatal hölgytől. — Mi a baj? Tán pénzügyi gondok bántják? Legyen őszinte, és engedje meg, hogy mint Trent jó barátja, segíthessek a bajon.

Judit válaszát nem értettem meg, mivel hangját heves zokogása elfojtotta.

— Mi ez, Judit?

— Ne szidjon meg, doktor! Én nem vagyok valami finom nő, ki érzelmeit el tudja titkolni. Ha valami bánat, akkor sírom kell!

— Mit jelent ez? s finom nő? Ki tett önnek valami szemrehányást? Ezt nem értem.

Ekkor visszavonta kezét s az elő-csarnok kétes világitásánál azt láttam, hogy szemét a fájdalom kifejezésével szegi réám.

— Lady Alice.

— Judit, hallotta, tudja? — kérdezém hirtelen. — Szegény kis leány! Hallott valamit arról,

Óráig ült ott a drága halottnál, ki őt annyira szerette.

Trent, ki fiát a mondott napon hazavárta, csak azért sem küldi el a pénzt, hogy ezáltal hazatérni kényszerítse. Minthogy közbenjárásom sehol sem lett volna helyén, csak nagyon ritkán fordultam meg Trentéknél, Judit nevenapja előestéjén azonban ismét elmentem. Mindketten jó kedvűek voltak és arra unszoltak, hogy az estét náluk töltsöm.

— Itt maradok, de csak oly feltétel alatt, hogy holnap ismét eljöhessenek és egy bizonyos csomagot átadhassak, melyet a névnepre szántam. Judit széles jövedvében pompásan sikerült bökkel szökött élembe.

— Az ajándékot előre köszönöm, mert azt hiszem, hogy ezt nekem szánta.

Ezután úgy tett, mintha mindenben nevetne és mulatna. Trent azt sugta fülembre, hogy a régen várt pénzes levél már uton van, egy szóval mindannyian nagyon jól éreztük magunkat. Később Trent, kit lábai nem igen bírtak, a pamlagra feküdt; Judit melléje ült a földre, s úgy csevegtek egymással.

— Ide hallgass, Dick, kedvesem, — suttogá a fiatal hölgy, — ha meg találékn halni, nem aka-

Midőn Trent másnap a reggeli előtt fürödni ment, hazatérve Juditot ágyán fekvő halva találta. A szegény nő, egy kis darab papirt tartott kezében, mely mindent megfejtett.

*Ne haragudjál, kedvesem, és ne búsulj, de én mindent tudok. Atyád neheztelne read és ezért sokat kellene szenvedned életedben. Én pedig nem akarom, hogy miattam szomorúság gyötörjön, s bennem lásd bajaid okát. Ne búsulj, Dick; a laudantum nem okoz fájdalma-

— Ugy-e bár, — mondá a szegény fiú, — Judit a levelet elolvasta?

A fájdalom végkép megtörte az óriási erejű ifjut. Órákig ült ott a drága halottnál, ki őt annyira szerette...

EGYVELEG.

* A telefon-hálózat legjobban kifejlődött aránylag Honolulu-ban, a Sandwich-szigetek fővárosában, hol a lakosság öt százalékának van egyenes telefon-összeköttetése. Érdekes az is, hogy a sőtartalnu légkör hatása ellen itt kizárólag részdronnyokat használnak. A nagy városok közt legtöbb telefon-összeköttetés van Berlinben, de itt is csak egy százaléka a lakosságnak használja ezt az intézményt.

* A delejvasat sikerrel használta fel egy berlini szemorvos arra, hogy vasszilánkokat távolítsa el a szemből. Ezek a szilánkok néha nem okoznak gyaladást, éveken át, de ha roszdásodni kezdenek, 24—28 óra alatt veszélyes szembajokat idéznek elő. A szilánkok kivevésére használt delejvas igen erős, 30 font hordképességgel.

Abbas Unokatestvére.

Abbas Unokatestvére.

Abbas Unokatestvére.

Abbas Unokatestvére.

Abbas Unokatestvére.

Abbas Unokatestvére.

rom, hogy bankódjál utánam. Azt akarom továbbá, hogy valami csinos leányt végy nőül, a kivel aztán boldogan élhatsz. Ugy-e bár, nem felejtetted el szavaimat?

— Kérlek, ne beszélj ily badarságokat, — felel Trent gyöngéd felindulással, — hiszen csak nem vagy beteg, Judit? Fáj valamid?

— Nem vagyok beteg, Dick, de sokszor a jövőre is szeretek gondolni. Jövendőbeli feleséged legyen szép, előkelő és gazdag, ne pedig olyan szegény leány, kit sétatöbbször a kertben találtál. De hídd el, kedvesem, jobban mint én senki sem fog a világon szeretni. Senki, de senki!

E szavakat a benső fájdalom oly erős jeleivel mondá, hogy bennem megfagyott a vér. Szegény Trent nem tudta mitévő legyen, biztatta Juditot, hogy ne hagyja magát rossz kedve által oly szavakra ragadtatni, melyek neki kimondhatatlan fájdalmat okoznak, habár az egészben semmi sincsen.

— Mi ez, doktor? kérde Trent felém fordulva, midőn látta, hogy Judit felindulásában erősen remeg.

— Bocsanat, doktor, egészen elfelejtettem, hogy ön is itt van. Oly ostoba liba voltam s az efele beszédekkel még önt is felizgattam. Most már csendesen fogom magamat viselni.

És csakugyan nyugodt lett, az is maradt, míg éjjel után el nem távoztam.

Mit akarhatott, mit érthetett ama rejtélyes szavakkal? Föltettem magamban, hogy ezért legközelebb komolyan kérdőre vonom. Mindamellett valami benső nyugtalanságtól, mely rajtam erőt vett, nem tudtam menekülni. Mit akarhatott mondani? Erre néhány óra múlva megkaptam a választ.

kat és én nagyon boldog voltam. De hídd el voltam senki — (e szavak könyek által félig el voltak mosva.) — senki nem fog téged úgy szeretni mint én.

Az öreg Trent sok pénzzel terhelt levelet ott fektet a szoba asztalán. Az állott benne, hogy a kifizető napra okvetlenül haza várják Horácót, tehát most ne gondoljon valami más kirándulásra. Lady Alice már türelmetlenkedik. Lambton lord pedig megtette kellő intézkedéseit, hogy a jövő választásoknál Dick megválasztása bizonyos legyen.

Az ágyon ott fektet Judit csendesen, némán, örökre bezárt ajakkal.

Abbas Unokatestvére.

Abbas Unokatestvére.

Abbas Unokatestvére.

* Igen érdekes pún leletet talált Bent angol régész Dél-Amerikában; egy 16 láb vastag s 40 láb magas templomtornyot, melyen föníciai építmények voltak s egy oltárt zománcznyomokkal. A lelet nincs messze a Fokföldtől s ez is egyik bizonyítéka, hogy Afrikát már régen körülhajózták.

* A fénykép és a tojás ára. A legtöbb fényképet tudvalevőleg albumin-papíron állítják elő, melynek készítésére igen sok tojás felhére szükséges. A legnagyobb albumin-papír gyár a francia Rives városában van, hol évenként 40—43,000 rizsmát, azaz mintegy 24 millió ivet készítenek, s erre naponként 50—60,000 ezer tojás szükséges, úgy hogy erős télen, mivel friss tojás nem kapható, a munka szünetel. A tojás sárgáját a gyár bűrgyáraknak adja el, hol finom keztük készítésére használják. A fénykép, keztü és tojás ára sokkal szorosabban összeköttetésben áll egymással, mint azt a nagy különbség folytán gondolhatnók.

* XII. Alfonz spanyol király még most sincs eltemetve, bár már hat éve meghalt. Régi szokás ugyanis, hogy a király holttestét az Eskuriál mellett levő «Pudrido» nevű barlangban tartják mindaddig, míg egészen ki nem szárad s csak akkor viszik be az Eskuriál templomába.

* A tenger mélye, mint a monacói herceg legújabb kutatásai mutatják, meglehetősen akadályozza a rothadást, az állathullák sokszor hónapokig is egészen frissen maradnak.

* A varrógépek száma, bár még alig 50 éve találták fel, ma már legalább 15 millióra megy s újabb évenként mintegy 1¼ milliót gyártanak. Az újabb gépek már oly tökéletesek, hogy lámozgatásnál 600, gőztizemnél pedig 3500 öltést tehetnek egy percz alatt.

* Athen színházaiban az állam gondoskodik arról, hogy a szegények is látogathassák az előadásokat, s ezért a bérlőknek minden egyes szegény polgárrért 2 obolust fizetett.

GÖNCZY PÁL.

1817—1892.

Csak harmadfél éve, hogy a magyar népoktatásig vezető emberei és munkásai ünnepet ülték Gönczy Pál tiszteletére, olyan ünnepet, melyhez hasonlót a magyar tanítói kar még nem ünnepelt. A főváros legnagyobb terme, a vidádóbeli, alig birta befogadni az üdvözölők seregét; órákig tartott, míg az ország minden részéből egymás után érkező küldöttségek elmondták rövid szónoklatukat, s az ünnepelnék nyújtott emléktárgyakból egész kis kiállítás lehetett rendezni. Ez alkalmából több mi jelent meg róla és működéséről, s az ünnep emlékére az ország különböző vidékein alapítványokat tettek nevére, iskolai egyesületek létesítettek s a tanítók árva-házában, a nőképző-egyletben és másutt állandó emlékeket emeltek.

Hetvenedik életévét betöltötte már ekkor Gönczy Pál (hiszen paedagogiai működése kezdetének 50-ik évfordulóját ünnepelték meg), de senki sem hitte volna el, hogy a korához képest csaknem tüneményeszerűen erőteljes ember, ki rendkívüli munkakedvéről volt országszerte ismeretes, alig egy év lefolyása után már megkívánja a nyugalmat s még kevésbé azt, hogy ezt a nyugalmat csak másfélig élvezhesse. Lapunkban, mely Gönczy arezképét és életrajzát két ízben is közölte (az 1883-ik évfolyam 32-ik és az 1888-ik évfolyam 19-ik számában), még jubileuma alkalmából is kiemeltük, hogy a hetven évét betöltött veterán hajában alig van egy-egy őszülő szál, arca körülbelül 50 éves emberre mutat s járása oly szilárd, hogy a Kálvin-téren levő lakásából a közel egy mérföldre, Budavár éjszaki sarkában fekvő hivatalos helyiségébe, naponként rendszeresen gyalog ment és jött. E rendkívül erős embert is megdöntötte a modern ragály, az influenza. Pár napig volt csak beteg, s már-már lábadozni kezdett, de erejében bizva, könnyedén vette a gyengeséget, visszaesett, s január 10-én este Karácsondon (Hevesmegyében) levő birtokán elhunyt.

Nem ismétljük itt Gönczy életének adatait; már az említett alkalmakkor részletesen közöltük. Csak azt emlíjük fel, hogy az 1817-ben december 26-án Hajdu-Szoboszlón született. Gönczynek, ki csak gymnáziumi tanfolyamot végzett Debreczenben, ifjusága meglehetősen változatos volt s már a férfiu kor delét is tulhatalda, midőn elfoglalhatta az alkotmányos élet helyreállítását után, 1867-ben a közoktatásügyi miniszteriumban azt az állást, mely működésének állandó irányát adott s mely őt csakhamar országos nevezetességgé férfivá tette.

Gönczy sok oldalú tevékenységet fejtett ki hosszú életében. Szenvedélyes s nem utolsó szakmáltársú gazda és kertész volt, ki botanikai tárgyú műveket írt. Karácsondon igen szép kertet létesített, e mellett üzleti dolgokkal is foglalkozva, házakat építtetett, vállalatokba bocsátkozott, melyek azonban mindig kapcsolatban állottak az irodalommal és neveléssel, s — hogy többet ne említsünk — az egyházi élet terén is (erős kálvinista volt mindvégig) nagyon sokat buzgólkodott. Működésének zöme s jellege azonban a nevelői működés maradt. Ifju korában néhány hónapig népiszkolai tanító, majd házi nevelő volt, s aztán hosszú időn át magánnevelő-intézet vezetője és tulajdonosa, mely intézet a magyar közoktatásügy történetében nemcsak azért nevezetes, hogy később a budapesti református gymnázium lett belőle, hanem mivel alapítása (1853) után csakhamar később nagy hírnévre jutott férfiak: Csengery Antal, Brassai Sámuel, Gyulai Pál, Török Pál, Székács József tanítottak benne. Így 1867-ben, midőn Gönczyt Eötvös báró a közoktatásügyi miniszteriumba meghívta, már méltán tartották gyakorlatilag is szakképzett egyénnek.

Tekintélye az oktatási s különösen a nép-

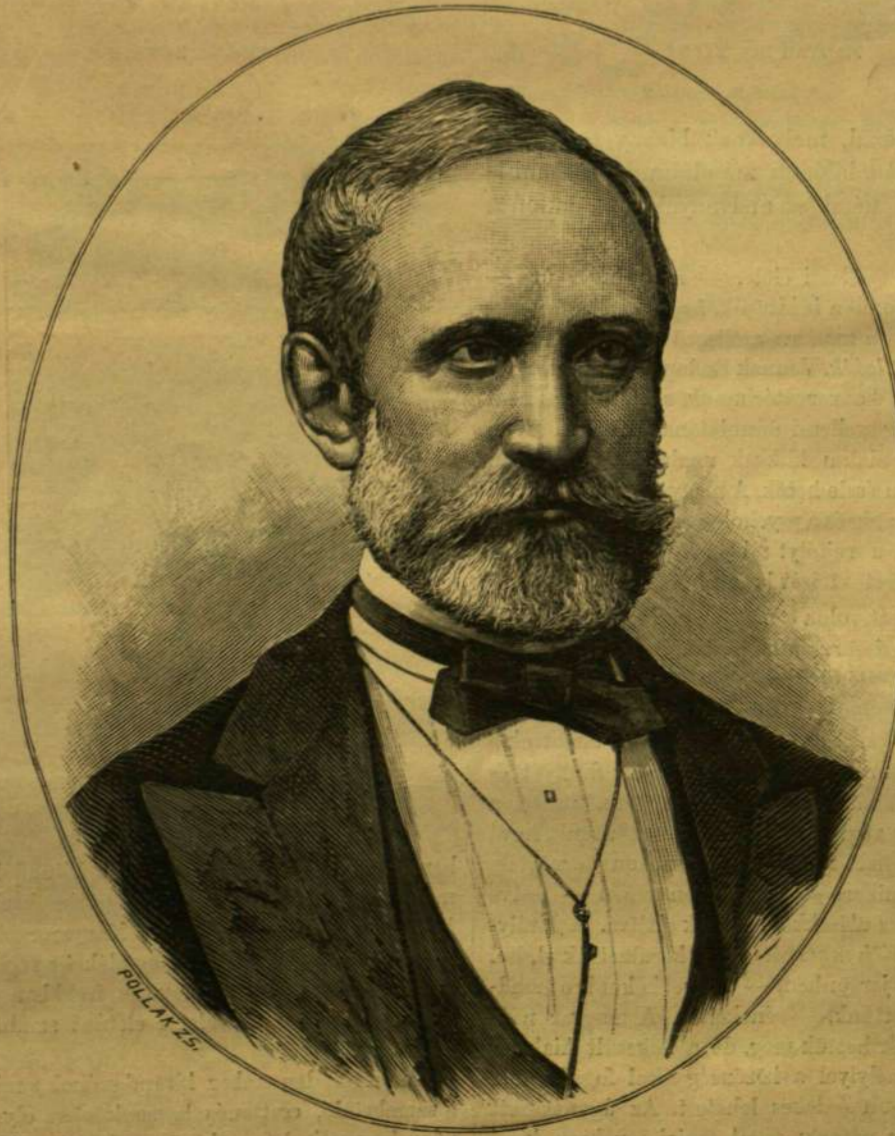
nevelésügyi szakma terén csak Trefort minisztersége alatt lett országossá. Eötvös a svájci demokratikus népnevelés eszméjének volt híve, míg Gönczy Pál a polgári iskolák barátjának s ebben is némely alarendeltek kérdésben is az Eötvössel ellentétes állást foglaló Csengery Antalnak hatása alatt, a németországi sok tekintetben eltérő paedagogiai rendszereket pártolta. Midőn azonban Eötvös elhált s eszméinek legteljesebb híve, Molnár Aladár, kilépett a miniszteriumból s a népoktatásügyet a felsőbb oktatás mellett kisebb fontosságúnak tartó Trefort a népoktatásügy vezetését csaknem teljesen Gönczyre hagyta, valóban Trefort másfél évtizedet meghaladó minisztersége alatt Gönczy, a miniszterium második ügyosztályának vezetője, csaknem önálló minisztere volt a népoktatás-ügynek. És serényen dolgozott is. A legtöbb rendeletet és intérvet önmaga dolgozta ki, minden állami intézet ügyét alaposan igyekezett megismerni, az állami iskolákat maga látta el iskolai padokkal, terképekkel s jó részen tan-önyvekkel is, melyek közül különösen ABC-je évek hosszu során át sok száz ezer példányban terjedt el. Működési körével kapcsolatban nőtt tekintélye is. Közvetlen vezetés alatt 64 tanfelügyelői hivatal állott, mintegy 200 tisztviselővel, 24 tanítóképző intézet 300 tanárral, másfélezere állami vagy államilag segélyezett népiszkola, ipariskola, felső leányiskola s árvaház 3000-nél több tanítóval és nevelővel, kiket, valamint a népoktatásügyi intézetekkel szoros kapcsolatban álló iskolaszékek és gondnoksgok tagjait, részben egyenesen ő nevezte ki, részben az ő előterjesztése alapján a miniszter. Ezenkívül több mint 20 ezer más tanító állott Gönczy felügyelete alatt.

Ily óriási hatáskörben Gönczy pártatlan munkásságot fejtett ki, s igen természetes, hogy működésének jelentékeny eredményei voltak. Az a nagy lelkesedés, melyet Eötvös a magyar népoktatásügy érdekében országszerte keltett, Gönczy rendező kezével nyert állandóságot s bizonyos fokig a részletelben új irányt. Eötvös kezdeményezései közül igen sok, különösen a társadalom előmozdítására nézve oly fontos nevelésügyi körök és egyletek, valamint a tanító-

gyűlézései, szenvedtek ugyan az új rendszer alatt, alkotásainak nagyobb részét azonban csak is Gönczy szilárdította meg. Különösen nagy érdemei vannak Gönczynek az iskolák anyagi helyzetének, nemzeti missziójának, iskolai épületeknek és új polgári iskolák szervezésének munkájában. Nem mint miniszteri tanácsos, hanem mint ügybuzgó magán egyén, terelte és vezette többek között az országos nőképző-egylet és nőipar-egyesület házainak építését. Különös figyelmet fordított továbbá a kiállításokra; több külföldi tanügyi kiállításról írt ismertetőket, az 1873-ki bécsi s az 1885-ki budapesti kiállításra pedig az iskolai csoportokat jörzésben az ő utasításai szerint szervezték.

Miniszterekről s más nagyobb hatalmi körök bíró egyénéről a kortársak hajlandók rendszeresen minden érdemet elmondani s a vezetők alatt álló sok névlen munkás által kivívott sikereket is nekik tulajdonítani. Gönczyvel is ez történt meg. Erdemének tulajdonítottak olyat is, a minnek létesülését ellenezte. De ha sok részletet másként itél is meg az utókor, kétségtelen lesz mindig, hogy ezen másfél évtized alatt, midőn Gönczy Pál csaknem teljhatalmúlag állott a magyar népoktatásügy élén, nem volt ő egyszerű irodafőnök, hanem sok tekintetben irányító és vezető is, ki a népoktatásügy felvirágoztatását őszintén ohajította s annak érdekében a hivatalos hatalmon kívül magán tekintélyét is mindenkor szívesen vetette latba.

Másfél éve csak, hogy Gönczy működési teréről visszalépett. Missziója még előbb betölt; betölt még az előtt, mint sem nyugalomba lépett. Trefort halálával megszűnt a közoktatásügyi miniszteriumban az osztályvezetők nagy önállósága. Gönczy maga érezte ezt a működési kör csorbulását s az utolsó években gyakran voltak kezei megkötve. Az ő működési önállóságot nem öröklötte utána senki. S mégis most, halálakor, népoktatásügyünk helyzete önkényt eszünkbe juttatja a múlt kédpet. Nagy és ritka működési kört adott neki szerencsés végzete s elmondhatta magáról jogosan, hogy tehetségének megfelelően igyekezett azt betölteni.

Gönczy Pál.

NÉPELET AZ OSZTRÁK ÉS MAGYAR FŐVÁROSOKBAN.

— Egy amerikai lap furesaságai a magyarokról. —

A New-Yorkban megjelenő és a világ minden részében sok ezer példányban elterjedt Harper-féle illusztrált havi füzetek januárius számában valami Wilhelm Singer nevű uri ember számos képpel ellátott hosszabb cikket közöl az «Osztrák-Magyar monarchia fővárosainak népéletéről.» A végtelen felületességgel irt közleményből azt vesszük ki, hogy a nálunk keresztültutató idegenek nagyobb része Budapestet csakis a «Hungária» vagy az «Angol királynő» szalodák tájékán szemlélhető oldaláról itéli meg. Czigányzene az udvaron, «gollasch» és «perkell» mint ételek az étlapon, ezekhez erős bor, mely a paprika maró ízét némileg lemossa. A csárdást valamely rossz kép után ép úgy ismerteti, mint a magyar mágnást, kinek alakját valahol egy dorottya-utczai szabó kirakatában láthatta. A csárdás főjellegét a czikliró a «jai» felkiáltásban találja, midőn a tánczos kezével fejéhez kapva sarkantyus bokáját összeüti. Az amerikai

MAGYAR NŐI TYPUS.

MAGYAR MÁNÁS.

CZIGÁNY ZENÉSZÉK.

CSÁRDÁS.

A FRANCZIA BLAHÁNÉ.

Judic Anna — Párisnak a Blahánéja. Mindkét művésznő megjelenésében, játékában és egyéniségében meglepő a hasonlatosság.

Judic Annának a szubrett-szerepekben Párisban csak egyetlen egy vetélyháza akadhatott volna — Blaháné személyében. Ha tudnillik Blaháné a francia színpadok számára nevelkedett volna föl. Mindkettőt játékát természetes egyszerűség jellemzi, a művészi ihlet amaz isteni adományával, melylyel — gyujtani tudnak.

És ép úgy, mint a magyar közönség lelkesedik Blahánéért, mert ez minden ízében — magyar: ép úgy lelkesednek a párisiak Judicéért, mert az meg minden ízében francia. Jobban mondva minden ízében párisi.

Judic Anna évtizedeken át volt Párisnak bálványja. Akadtak nálánál sokkal szebb szubrettek, támadtak csillagok, de ezek közül egy sem tudott oly kedvesen ragyogó fényvel kibontakozni, mint Judic Anna.

Művészete nagy hatásának a titka, a francia nyelvnek oly mesteri kezelése a kiejtésben, melylyel kivüle egyedül csak Bernhardt Sarah bír.

És ép ezért vált ki Bernhardt Sarah, ép azért magaslík ki mint tragika is, mert prózában senki sem ejti ki oly szépen a francia szót, mint ő. És dalban senki sem ejti ki a francia nyelvet szebben, mint Judic Anna.

A nagy művésznőnek eme kiváló tulajdonsága annál becsesebb, mert a francziák az expressív, hogy úgy mondjam, a kifejező éneket ápolják előszeretettel.

Nemcsak arra figyelnek, hogy milyen hangon énekelnek, hanem hogy mit énekelnek? Ez az oka és külföldiek, azaz mi magyarok nem tudjuk

ban lóháton? Hiszen a magyarok kitünő lovasok; miért nem viselik többé rövid görbe kardjaikat? Ha Mária Terézia a mostani Magyarországot fölkeresné, valószínűleg még megtalálná a régi lovagias szellemet, de csakis fecskéfarkú frakkban és fehér nyakkendőben, mint valami életúnt színházi hallgatóságot. Majd minden ember kitünő szónok s mint ilyen a szembeötölő, csattanós hasonlatokat oly megkapóan használja, hogy a közönség háta borsózik bele, a markok összszorulnak és mindenki egetverő éljenekre fakad.

lap képei közül, melyeknek bizony nem mindenikét lehet találonak mondanunk, ötöt mi is bemutatunk, némi szemelvényekkel a különös szövegéből.

«Budapest szelleme élete, — írja Singer úr — kielégítő, mi onnan is kitünik, hogy egy olyan szemlélés és teljesen modern szellemű ember, mint Mórítz Yokai ott lakik. Vannak Budapesten egyetemek, akadémiák és konzervatóriumok, s így a város nem fekszik a világ szellemi áramlatának határán kívül, de azért az irodalmi klikkek unalmas civakodásai itt csak ritkán észlelhetők. A magyar nő nem valami klasszikus szépség és a psychologusnak alig nyujt nehéz megoldásu rejtélyt; benne inkább az ó-kori nővilág megtestesülését látjuk.

Érdekes lett volna a magyar parlamentbe ellátogatni, hol régi forradalmárok a miniszterelnököt mindenféle büntényekkel vadozzák, mit ez azonban csendes mosolylyal szokott fogadni. Azonban, — folytatja a czikliró — czélszerűbbnek tartottuk a dunai rakparton felhalmozott tömérdek dinnyét és különféle gyümölcsöt venni szemügyre. Innen a király-utczán végig a város erdejébe mentünk, hová az emberek lehető ronda omnibuszokon döcöztek, melyek valamikor, — de nagyon régen — festve voltak és egész ülésekkel lehettek ellátva. A király-utczában a «Kék macskát» nem kerülhették el, hol valami német jargonban, — melyet lelkünkre mondjuk, nem értettünk, — énekeltek. A magyar népdalokat sem érthették meg, de a lelkesült kiabálás után itélve, melylyel a közönség által fogadtatták a szöveg nagyon érdekes lehetett. Az úgynevezett arisztokrácia némely fiatal tagjai, gyakran küssé berügött állapotban, azért jönnek a «Kék macská»-ba, hogy ott botrányokat idézenek elő.

eléggé megérteni, hogy kicsiny hangu művésznők hogyan tudnak oly nagy hírnévre vergődni.

Paulus most és előtte, a második császárság idejében, Madame Théréza valódi bálványozásnak voltak a tárgyai. Pedig mindkettőnek meglehetősen szűkös a hangyana.

Ha az idegenek és főleg mi magyarok annyira megtudjuk becsülni Bernhard Sarah és Judic Anna játékát, valahányszor fővárosunkban megfordulnak, soha nem lelkesedünk annyira értük, mint a hogy azt a francziák teszik, vagyis inkább a párisiak.

Judic Anna nemcsak minden ízében francia, hanem telivér párisi, a mi nagyon is különböz két dolog.

Judic Anna francia nyelvezetében «parisizmusok»-kal él. Oly szólásmodokat és oly szavakat használ, akkor, a midőn rögtönöz, s azt sokszor megengedi magának, melyeket csak francziák érthetnek meg, kik huzamosabb idő óta laknak Párisban.

Az ő «charmant» kiejtése valószínűs iskolát alapított a párisi szalonokban.

Beszédjében, énekében ellenállhatatlan bűbáj nyilatkozik. Egyszerű, mesterkéletlen beszédje maga egy külön művészet. Képes a legdurvább szavakat a legszebb formában kiejteni, hogy minden bántó élük elsimul. Játékának pedig az a különös jellege, hogy benne megvan az, a miről a francziák azt mondják, hogy entraîné dans le jeu a mely kifejezés bajosan fordítható le nyelvünkre ugyanazon szóval. Azaz van valami a játékában, a mi önkéntlenül magával ragad. Sokszor egy-egy futó, pillanatnyi arczfintortása, lázas lelkesedésbe hozza a közönséget. Játékmodora: moqueuse azaz tréfásan enyegő gyönyoros, a mi oly nagyon megfelel a könnyűvéri operetteknek.

Judic Anna mindeme tulajdonságokkal felruházva, meg tudta ezaföldi a kritikusoknak ama konvencionális felfogását, hogy a szubrette énekesnek szerepe csak fiatal hölgyeknek való.

Mert fájdalom, Judic Anna is öregszik, mint minden más közönséges halandó.

Judic Anna elérte azt a kort, melyben a nőről a francziák oly udvarias szellemességgel mondják, hogy: «C'est une quarantaine». (Ez egy «negyvenes években» járó nő.)

Judic Anna művészete annál bámulatosabb, mivelhogyan van még egy testi hátránya is, melyet a nézővel el kell feledtetnie és ez az, hogy — kövér. Pedig mi mindent el nem követett, hogy karcsu termetet tegyen szert. Franciaországnak valamennyi tengeri fürdőjét végig járta.

Csakis így magyarázható meg, hogy a «Niniche» czimzerepét oly kitünő sikerrel tudta megteremteti. Niniche egyenesen az ő testéhez mért operette volt, mely bejárta Európa összes világot jelentő deszkáit.

E szerepben aratta Judic legszebb sikereit Párisban. Már megelőzőleg Offenbach operetteinek volt a legszerencsésebb hősnője.

A «Gérolstéini nagyhercegnő», a «Vicomte Letorières» (Eleven ördög) kedvező szerepekhez tartoznak.

Legnagyobb sikereit a Varrietés-színházban aratta Baron és Dupuis társaságában. Ez az aránylag kicsiny boulevardi színház Judic Annának köszönheti anyagi fölvirágzását.

Judic Anna azt az ő pajzán, örökké vidám, örökké enyegő játékmodortól kivitte a magán-életbe is. A milyen a színpadon, olyan ő az életben is. A rue Nouvelleben levő művészi berendezésű fészke gyűlöhelye volt a párisi íróvilág színe-javának.

Judic Annának a szalonja mi reánk magyarokra is különös érdekelt bir, a mennyiben ő nálá gyűlésezett az a negyven francia író, kik országos kiállításunkat 1885-ben meglátogatták.

Judic Anna rajong a magyarokért. Ezt több ízben is kimutatta.

Midőn 1889-ben a párisi világiállítás meglátogatására indult 845 magyar tisztelőt érte ugyanaz a negyvenes bizottság azt a páradan st.-cloudi parkünnepélyt is rendezte, melyre hazánkfiak közül oly sokan emlékeznek kedvesen: Judic Anna is bemutatta magát a magyaroknak és addig énekel nekik, mig csak bele nem rekedt.

rok esatlakozásával több mint ezer magyar lelkesedéstől és vendégszeretetűl ittasan állta körül azt az egyszerű fa-podiumot, melyre Judic Anna fölépelt, hogy a magyarokat a maga módja szerint francia kuplékkel mulattassa.

A szűnni nem akaró éjzenesére újra és újra énekel. És midőn torkára mutatott, hogy már nem bir tovább: a magyarok lelkesedésükben valósággal megrohanták Judic Annát és ősi pogány módra vállalkon akarták meghordozni. A francia rendezők, köztük olyan nevezetességek, mint Francois Coppé, Abraham Dreyfuss, Émile Blavel, Armand Gouzien, Ferdinand de Lesseps, Samuel Pozzi, Leo Delibes (ki azóta meghalt), nevetve védelmezték Judic Annát, a magyarok fanatikus lelkesedésének mérénylete ellen.

Nem használt. Judic Annát egy szellemes megjegyzése mentette meg az ellen, hogy magyarjaink vállalkoznak kapják. «Engedjék meg, uraim, — mondá, — de én nem öltöttem föl külön erre a czéllra!» Szavait óriási derűtséggel követte. Megszabadult. Madame Théréza ellenben nem tudta sorát kikerülni.

Ezen az estén énekelte a gyönyörű Melba Helén asszony is, kinek az orléans herceggel való viszonya azóta világhírt szerzett. Midőn a felejtethetetlen és ritka művelészet nyujtó hangversenynek vége lett, egy külön táncszertemben megkezdődött a — csárdás, czigányzene mellett.

E sorok írójának jutott a kiváló szerencse, hogy Judic Anna asszonyt a párisi magyar fogadó-bizottság nevében a táncszertembe vezesse. Nagy érdeklődéssel nézte nemzeti táncunkat. Már akkor megígérte, hogy minél hamarabb látogat hozzánk.

Megérdemi, hogy a magyarok minél szívesebben fogadják.

SALAMON ÖDÖN.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Bolgár népköltési gyűjtemény, eddig kiadatlan eredeti bolgár szöveggel; fordította és a bolgár kormány segélyével kiadta Strauss Adolf. A bolgár előszót dr. Simanov D. Ivan, a bolgár közoktatási minisztérium osztályfőnöke írta. Ez teljes czíme a becses gyűjteménynek, melyben Strauss Adolf, az ismert balkáni utazó ismertette meg a bolgár nép gazdag népköltészetével. Terjedelmes tanulmány vezet be a gyűjteményt, tájékoztatva az olvasót a bolgár népről, szokásairól, s a népköltésről, melyben a historias énekek, a régi hősköri való visszaemlékezések is jelentékeny szerepet visznek. A népműzsa alkotásának több darabja itt van először közölve, s ezeket a gondos gyűjtő eredeti bolgár szövegben is közli. Magyar nyelven így nagy gyűjtemény idegen nép dalaiból még nem jelent meg. Egy bolgár népköltés-műve mai számunkban mutatványul közlünk, s az egész nagy munkát legközelebb bővebben ismertetjük. Ára a két kötetnek 6 frt és a Révai-tesztvérek könyvkereskedése utján kapható.

Aradvármege és Arad szabad királyi város története. Írta Márki Sándor. E cím alatt jelent meg Aradvármege és Arad sz. kir. város monografiájának II. kötete, a mely magában foglalja az egész megye történetét a legrégibb időktől kezdve egészen a török hódításig, 1566-ig. A munka hosszú évekig tartó fáradságtalan kutatás és alapos búvárlat eredménye, tele eddig ismeretlen adatokkal a legmegbízhatóbb forrásokból, új összevetésekkel, következtetésekkel, a melyeket az író épen oly kedvel és ügyesenvetettel, mint a tudományban való nem közönséges jártassággal, az egykorú források, oklevelek és feldolgozott munkák folytonos szemmelárlásával ügyezik megállapítani s tisztázni. Hogy kisebb-nagyobb tévedésektől nem lehetett ment a mű, azt maga az író elismeri, de azt is hozzá teszi, hogy jellehet több ezer adatot összeállított, főleg történelmünk elején nem egyszer kellett küzdenie az adatok hiánya miatt. Sikerült azonban már az íróknak oly tetemes adatot feldolgoznia, a melyekből véleménye szerint az alföld multjának képét, habár csak körvonalakban is, meg lehet alkotni. Márki meg is alkotja nemcsak Aradvármegeét, de az egész délvidékét s könyvét a művelt olvasók épen oly élvezettel s haszonnal olvashatják, mint a mily érdekes lehet a szakemberekre nézve. Márki maga meg-

mondja műve előszavában, hogy a könyv tudományos becsének kockázatát nélkül, valódi olvasmányt kívánt nyújtani a művelt közönségnek egy középkori magyar várnegy képeben s arra törekedett, hogy a várnegyét mint élő szervezetet, a államészmének lelkét mutassa be, a mely mindennél jobban tanúsítja a nemzet életrealóságát s erejét. Ez eszme huzadék végig az egész művön, a mely huszonnyolcz fejezetre van osztva s kilenczvenegy illusztrációval díszítve. Márki munkája, mely az újabbban megjelent jelesebb magyar történeti művek közé tartozik, kétségkívül az első helyek egyiken áll e nemű monografiáink között. A nagy nyolczadretű alakban kiadott könyv 564 lapból áll. Ára nincs följegyezve.

Szabászáti tankönyv. Gyakorlati hasznú könyv, csinos kiállításban, írta: Margitay Mariska, Margitay Tihámé festőművész nővére és Margitay Desző író-társunk huga, a ki, mint előkelő családok tagjai által látogatott fővárosi szabászáti tanintézet tulajdonosa, elég gyakorlatot szerzett a mértékben, mintarajzolásban, szabásban, egy ruha izlése kiállításában, illetőleg annak módszeres tanításában. Könyve hézagot pótol irodalmunkban. Egyszerű és világos modorban és jó magyar nyelven írja le, hogyan kell pontos mértéklet venni. Megtanít a francia szabásra, a minta-kivágásra, a derék-összeállítására és kidolgozására. Külön fejezetben utasítást ad arra, hogyan kell a tavaszi és téli kabátot s mindenféle női öltözetet készíteni. A műben pontos minta-rajzok vannak, mint a szövegek hű magyarázói. A könyv Margitay Mariska intézetében (Kerepesi-út 14. sz. a.) rendelhető meg.

A Magyar könyvszemle, a nemzeti muzeum könyvtárának folyóiratából ismét egy terjedelmesebb kötet hagyta el a sajtót, mely az 1891-iki folyamot kezdi meg. A régi magyar könyvtári, könyvnyomtatás, levéltárak eddig ismeretlen adatai vannak benne feldolgozva. Thallóczy Lajos a Korvin-kodexekről értekezik, dr. Sebestyén Gyula a muzeum könyvtárában Csokonaiól őrzött kéziratok közül több eddig ismeretlen költeményt mutat be. Jakab Elek az akadémia kézirattárának rendezéséhez szól hozzá. Barabás Samu, dr. Csánki Desző, Fejérváry László, Décsényi Gyula adatokat közölnek a magyarországi középkori könyvtárak történetéhez. Erdélyi Pál, dr. Ferenczy Zoltán, Majláth Béla, (Régi magyar egy-veles nyomtatványok a m. n. muzeum könyvtárában) Hellebrandt Árpád, Csontos János, Horváth Ignác dolgozatai gyarapítják még a kötetet, melyben sok közművelődési adalék van egytt most is.

A Történelmi tár, a tud. akadémiák történelmi bizottságának és a történelmi társulatnak évnegyedes folyóiratából az új évfolyam első kötete kikerült sajtó alól, hazai számos történelmi adalékkal, mely a historia búvárait érdekelheti.

Károlyi Árpád a Frigyes császár és Mátyás király viszállyainak történetéhez közöl újabb adalékokat, a bécsi állami levéltáról. Hodinka Antal folytatja a szerb történelmi forrásokról és első koráról írt tanulmányát; Weber Samu Podolin szepesi város történetéhez szolgáló okiratokat hoz nyilvánosságra; Majláth Béla további okleveleket nyujt Maylád István történetéhez; Szilágyi Sándor a II. Rákóczy Györgynek Rhédey Ferencchez intézett levelezését teszi közzé. Kisebb adalékokat, regestákat, művelődéstörténeti adatokat Thaly Kálmántól, Torma Károlytól és ifj. Kemény Lajostól találunk. A kötet ára 1 frt 30 kr.

Iskolai könyv. Dr. Stern Samu egyetemi magántanár műveiből: «A physikalás vizsgálati módszerek tankönyve» második javított és bővített kiadást adtak ki a Révai testvérek. A betegek megvizsgálásához szolgáló utbaigazításokat. Használatosságát bizonyítja, hogy az első kiadás hamar elfogyott. A második kiadást, mely dr. Korányi Frigyes egyetemi tanárnak ajánlva, tetemesen át dolgozta a szerző, belefoglalva az újabb vizsgálódások eredményeit, s ellátta rajzokkal is.

Az «Armenia» magyar-örmény szemle legújabb füzetében egy közlemény van Czetz Jánostól is, az örmény származású honvédátornoktól, Bem érdélyrészi győzelmének osztályosától, ki jelenleg Buenos Ayresben lakik. Czikkének címe «Emléklapok az 1848–49-iki magyar függetlenségi harcokból.» Edmund Maurice angol írónak 1887-ben Londonban megjelent «az 1848–49-iki forradalmi mozgalmak Olaszországban, Ausztria-Magyarországban és Németországban» című munkájából mutatja be a hazánkra vonatkozó részeket. A füzet melléklete a magyar örmény vidékek országgyűlési képviselőinek arczképei 1842-től 1891-ig. Dr. Hermann Antal örmény népméséket közöl, stb.

Nemzeti színház. E hó 9-ikén a német irodalom egyik drámai művét adták elő, Grillparzer pathetikus színművét «Hero és Leander» cím alatt. A eredetiben «A tenger és a szerelem hullámai» a

ezime. A negyvenes években is játszották már a nemzeti színházban, s abban az időben talán még hatni is tudott a hosszú lélekzetű szavaltati részekből álló darab, de ma már Racine és Corneille sem bírnak eléggé hatni.

Az osztrák költő azt a régi hellentörténetet dolgozta föl tragédiának, hogy Leander átúszza éjjelenként a Boszporuszt, s így találkozik Heróval Afrodité papnőjével, ki e találkozással fogadalmát szegi meg. De egyszer Leander a vízbe hal s a hullámok holttestét vetik ki a találkozás helyére. Egy hosszú deklamáció után Hero is meghal. A bőbeszédű darabnak egy jó szerepe van, Hero, s ezt Fáy Szerena művésztel játszotta, a szerelem fölbedrešanāsénél ép ugy, mint a kétségbeesés tragikái fájaldalmában. A többi szereplők közül Mihályfi és Szacsavay felelt meg legjobban, különben nem nagy igényű szereplőknek. Grillparzer darabja *Jovánfi Jenő* új fordításában jelent meg, mely gondos munka. Az új fordítás meg is jelent a Gyulai Pál szerkesztette *Ólcsó könyvtár* utolsó füzetében (305-ik füzet) *«A tenger és a szerelem hullámai»* cím alatt. Ára 30 kr.

A népszínházban e hó 14-ikén kezdte meg *Judic* asszony két esteire terjedő vendégszerelését. A híres párisi primadonna egy kis francia színtársulattal lép föl, s a hol segítség kell kóhorrussal, a népszínház kara nyújtja, de lehetőleg megrövidítik a darabokat,

JUDIC ANNA ASSZONY: LILL.

JUDIC ANNA ASSZONY: «MAMSELL NITOUCHE».

JUDIC ANNA ASSZONY.

hogyan segítség ne kelljen, mint a hogy tettek az első előadásnál a *«Mamsell Nitouche»* operettel, melyet közönségünk a *«Nebánt-d-virág»* cím alatt ismer. Judic Anna asszony nem először van ezáltal Budapestén, a színházlátogató közönségnek már volt alkama találkozni vele. Tudja, hogy a művész nő nem külső eszközökkel hat, s az ifjúság varázsa sem áll többé rendelkezésére. Művészetének titka a beszéd rendkívüli szingardagsága, a hangsúly bravourja, mely minden szónak oly teljes értelmet képes adni. Valami sajátos dallam, ékesség, pajzanság rejlik abban, hogy ő beszélni és értelmezni tud. Játéka finom, diszkrét, nagy gesztusokat nem is használ. A színház egészen megtelt, s a közönség sokat tapsolt. A francia társulat többi tagjai gyöngékek. *Vois* tettett legjobban az organista Celestin szerepében. — A művész nő második föllepéte e hó 15-ikére kisebb operettek voltak kitűzve.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A magyar tud. akadémia január 11-iki ülése *Pulszky* Ferenc elnöke alatt ment végbe.

Thalácsy Lajos tanulmányával kezdődött az ülés *Hervója* spalatói herczegről. Ezt *Féjnyapatak* László olvasta föl. Az akadémiának néhány évvel ezelőtt Konstantinápolyba küldött bizottsága az Eski-Serail könyvtárában nagyrészt szláv kéziratot talált, mely *Hervójának* volt ajánlja és arcképét, valamint czimereit díszes festményben megörizte. *Thalácsy* ez alkalmából *Hervója* herczeg

életéről, Magyarország, de főleg Bosznia és a déli szláv tartományok történetében vitt szerepéről tanulmányt készített, melynek felolvasását az akadémia élénk tetszéssel fogadta. Utána *Ballagi Aladár* értekezett a XVII. század gályarabjairól. A tengerészetnek szüksége volt evezősökre és minthogy nem akadt elég gonosztevő, kiket gályára lehetett itélni, Konstantinápolyban, Velenczében és Malta szigetén muzulmánokat vásároltak, hogy evezősöként használják őket. Hadi foglyokat is vásároltak. Magyarországból is sokat vittek gályára, köztük protestáns lelkészeket. Egy 1657-ből származó históriás ének azt panasolja, hogy a Kemény Jánossal együtt tatár rabságba vetett magyarok közül: «Nyolczszázat hajtottak a vörös tengerre; mint ártatlanokat a veszedelemba. A gályarabságra szántakat vasra ver ten hajták a kikötőbe. Utközben átlag fele részüket pusztul el éhség, kimerülés, nyavalyák és agyonveretés következtében. Mikor rendezetési helyekre érkeztek tízes vassal süttöttek belyegtet a vállukra, vagy homlokukra; szakállukat, hajukat leborotvtálták. Bal-

volt az alakuló ülés, melyen dr. *Klamarik János* miniszteri tanácsos elnököl, bemutatva a jóváhagyott alapszabályokat.

A felolvasások sorozatát *Fináczy Ernő* kezdte meg, az 1890. években külföldön végbement közép iskolai mogaalmakat ismertetve. Az alakuló gyűlés ezután megválasztotta a társulat rendes tagjait és a tisztkart. Összesen 68 tagot választottak meg, köztük hölgyeket is. Tiszteletbeli elnök lett: *Klamarik János*, elnök: *Heinrich Gusztáv*, alelnökök: népközpontok köreiből *Veredy Károly dr.*, a középiskolák köreiből *Hömänn Ottó*, az egyetem köreiből *Pauer Imre*; titkár: *Bacics Ferenc*, szerkesztő: *Csengeri József*, jegyző: *Trajtler Károly*, könyvtárnok: *Volf Gyula*, pénztárnok: *Lengyel Sándor*, ellenőr: *György Aladár*. A közgyűlés elhatározta, hogy ez évi márczius 28-át, mint *Comenius*nak három százados születésének napját meg fogja ünnepelni.

A természetudományi társulat fennállásának 50 éves évfordulója alkalmából jan. 17-én ünnepélyes közgyűlést tart az egyetem vegytani intézetében, melyen *Szilv Kálmán* a társulat ötven éves történetét adja elő; *Lengyel Béla* titkár a természetudományok trejedéséről hazánkban tart előadást, s *Than Károly «Visszapillantás a múltira»* című dolgozatát olvassa föl.

A párisi magyar egyesület közgyűlése. A párisi magyar egyesület e hó 10-én tartotta évi köz-

JUDIC ANNA ASSZONY: «MAMSELL NITOUCHE».

gyűlést a tagok élénk részvétele mellett. Elnökké ismét *Munkácsy Mihályt* kiáltották ki. Nagyobb vita támadt az alelnöki állás betöltésénél, meri a legtöbb tag úgy vélekedett, hogy tekintettel *Munkácsy Mihály* nagy elfoglaltságára, alelnökké olyan embert kell választani, a ki nemcsak erélyvel tudja vezetni az egyesületet, hanem kifélet is méltón tudja képviselni. E földat megkönyvitése végett elhatározta a közgyűlés, hogy két alelnököt választanak. E két állásra nyomban megválasztották *Hennel Albert*et szótöbbséggel, *Szekely Samut* pedig egyhangulag. *Kun Árpád* titkár lett, *Grubits László* pénztárnok, *Vágó Antal* ellenőr, Nagy János jegyző és *Lászar* könyvtárnok.

EGYHÁZ ÉS ISKOLA.

Új református püspök. A tiszántuli református püspöki székre *Kiss Áron* szatmári esperest választották meg 73 szótöbbséggel. Néhai *Révész Balint* örökere három jelöltje volt az egyházkerületnek: *Kiss Áron* porcsalmai lelkész, szatmárnagygyeji esperes, *Szabó János* kőröstarcsai lelkész s Magyarország legnagyobb esperességének, a békésháti esperes, és *Tóth Sámuel*, debreczeni teológiai professzor s egyházkerületi főjegyző. A választások eredményét e hó 12-ikén hirdették ki Debreczenben.

Kiss Áron Kis-Naményban 1815. nov. 20-án született és Szatmáron, majd Sárospatakon végezte tanulmányait. Tizennyolcz éves korától teljesen önéreje volt utalva. 1839-ben szatmári, 1840—1843 németi káplán és tanító volt. 1843 április 25-én porcsalmai pappá lett. A szabadságharc alatt az önkéntes hon-

védek tábori papja volt s ezért később megfosztották a főjegyzőségétől, a melyet azonban nem sokára visszanyert; 1857-ben még tanácsbíróvá is megválasztották és mint ilyen a vallásügyi pátens korszakában sokféle zaklatásnak volt kitéve. 1860-ben esperessé választották meg. 1885-ben ünnepelték esperessé választásának huszonöt éves jubileumát.

A zágrábi érsek. *Vucsetics* kanonoknak zágrábi érsekké való kinevezése hírz szerint azért késik, mivel *Rampolla* kardinalis *Strossmayer* híveinek intrikája folytán állítólag határozottan ellenzte a kinevezést. A kormány határozott föllépése csak az utóbbi napokban törte meg *Rampolla* ellentállását, a ki odáig ment, hogy lemondásával fenyegetőzött, ha *Vucsetics* kinevezik. A kinevezés most már megtörtént s legközelebb közbe is teszik. *Vucsetics* kinevezését, *Strossmayer* híveit kivéve, az egész ország örömmel üdvözl.

MI UJSÁG?

Rudolf néhai trónörökös arcképe az akadémián. *Eötvös* Loránd báró, az akadémia elnöke, rendkívüli ülésre hívta össze a tagokat e hó 10-ikén déli tízenkét órára, hogy megnézzék és ünnepélyesen átvégyék *Rudolf* trónörökös arcképét, melyet a király festetett meg *Benczúr* Gyulával, a kitűnő művészzel, az akadémia képes terme számára. A rendkívüli ülést *Eötvös* Loránd báró nyitotta meg és rövid beszéd után felhatalmazást kért, hogy az akadémia hódolatát a trónhoz eljuttassa. Az akadémiások fel-

JUDIC ANNA ASSZONY: «MAMSELL NITOUCHE».

álva hallgatták meg és éljenzéssel fogadták a beszédet, aztán megnézték a festményt, mely a királyfiat huszártábornoki egyenruhában, életnagyságban ábrázolja. Az arca maga rendkívül élethű.

József főherczeg egész családjával e hó 13-ikán reggel *Fiuméba* érkezett. A főherczeg az állomásonál a hatóság és katonaság fejei fogadták.

József főherczeg mellszobra. *József főherczeg* és családja tagjainak szobrai készülnék most *Stróbi* Alajos műtermében. *József főherczeg* tábornoki ruhában örökítette meg a művész. E szoborból egy a *Ludovika Akadémia* s egy másik a főherczeg budai palotája számára készül. *Klotild* főherczegnő mellszobra nyitott *Stuart-galléros* ruhában tünteti fel a főherczegnőt. A harmadik szobor *László* főherczeg vadász ruhában és helyzetben állítja élénk. E szoborhoz a főherczegi család tagjai többszer ültek a művésznak, a ki e czéliből közelebb hosszabb időt töltött *Alesuthon*.

Farsang. Budapestén eddig a következő nagyobb bálok vannak kitűzve: január 16-ikán a technikus bál az *Andrássy-úti* körben; jan. 30-ikán mentők bálja a redouteban; február 6-ikán az athléta bál a redouteban. febr. 17-ikén medikus tánczmulatság az *Andrássy-úti* körben; febr. 20-ika körül a hírlapírók bálja a redoute összes termeiben.

Tourista bál is lesz az idén, melyet márc. 5-ikén rendez a magyar turista-egyesület.

Az első nagyobb bál e hó 9-én volt a fővárosban: a *jurista bál*, a redoute termeiben, és jól kezdte meg

a farsangot. Ma a jurista bál nem az, a mi régen volt, nem jogász-bál, melyen a serdülő fiatalok szokott először megjelenni, hogy megnézzék egy fényes részletet az életből. Ma diplomás emberek mulatsága. A bálnak elegáns és nagy közönség vett részt, s különös érdekeséget adott neki *Jenő* főherczeg megjelenése. Gróf *Szapáry* Gyula miniszter-elnök, *Szilágyi* Dezső igazságügyminiszter, hg. *Lobkovitz* hadtestparancsnok szintén jelen voltak. — Az egykor híres jogászbál helyébe lépett jogász-estély január 14-ikén volt a VI—VII kerületi kör termében. A jökekvü és fényes estélyen a négyeseket hetven pár tánczolta. Gr. *Szapáry* miniszterelnök is hosszasan ott időzött az estélyen.

Összeesküvés Egyiptomban. A *«Times»* azt írja, hogy *Tevfik* pasa akirály halála után összeesküvés nyomára jöttek, melynek az volt czélja, hogy a Bécsből haza utazó egyiptomi két herczeget elfogják, még pedig *Triesztben*, aztán egy török hajóra vigyék. Ezért kikeríték osztrák-magyar tisztek *Abbas* herczegét, az új akirályt és öcsösét. Nem tudni, hogy a *«Times»* hírekből mennyi esik a valóságba, s mennyi arra a törekvése, hogy példát idézzék Egyiptom katonai megszállásának további szüksége mellett.

A milliomos sikkasztás. *Karácsony*, fővárosi rendőrkapitány négy napot töltött *Vácson*, hogy *Pinf-sich* sikasztását nyomozza. Ott tartózkodása alatt átkutatta *Pinf-sich* lakását s kihallgatta mindazokat, a kik az utóbbi időben a sikkasztóval érintkeztek.

JUDIC ANNA ASSZONY: «LA FEMME AU PAPA».

Sem a házkutatások, sem a kihallgatások nem derítették ki olyan adatokat, melyek a vizsgálatot elősegíthetnék. Csupán annyit sikerült konstatálni, hogy *Pinf-sich* mesés összegeket költött háztartására.

Harminczkétezer forintot hagyott jötekegy czéllokra *Millacher* Lajos, a főváros egyik előkelő polgára, ki a múlt héten halt meg. Arvaházak, szegény gyermekeket ápoló és ruházó egyletek és a II. kerületi népkönyha kaptak egyenkint 2000 forint, összesen 12,000 forint. Hálásan megemlékezett végrendeletében arról is, hogy vagyonát legnagyobb részt Budapestén szerezte s ezért 20,000 forintot hagyott egy, a Boma-téren föllálandó díszkútra.

Egy feloszlott társaság vagyona. Az írók és művészek társasága e hó 6-án végleg feloszlott, miután az írók új társaságot, az *«Otthon»*-t alakították. A feloszlás együtt járt a társaság vagyonának szétosztásával is. Ezek közé tartozott a Kis-Körösön levő *Petőfi-ház* is, melyet Kis-Körös kapott, hogy gondját viselje a nagy költő szülőházának.

A kör helyiségében elhelyezett arcképek közül a *Jókainé*t a családnak, *Szilágyit* a nemzeti színház-nak, *Urvány*t özevényének, *Helvey Laurának*, *Judic asszonyt* K. Hegyesi *Marinak*, a bécsi hírlapírók értékes emléktábláját pedig az *«Otthon»*-nak ajánldozták. A társaság egyéb vagyonát felerésben a színész nyugdíjintézet, egynegyedét a hírlapírók

nyugdíjintézte, a negyedik negyedét pedig az írók segélyegylete örökl. Ez a vagyon 1400 forint készpénz és a kör helyiségének berendezési tárgyai, melyet önkéntes árverésben nyomban pénzé tettek. Így még körülbelül 1000 forint gyűt össze.

A gellérthegy-i csitadella lebontása. A szomorú időokban emelt gellérthegy-i csitadella ideje most már csakugyan meg van számlálva. A hadügyminiszter megválatás árképen eredetileg 270,400 forintot követt, a főváros csak 250,000 forintot volt hajlandó megadni. Ezt az összeget a hadügyminiszter most elfogadta, ha a csitadella helyett építendő kaszárnya számára szükséges teleknek árát a főváros 8266 forinttal leszállítja; kívánja továbbá, hogy a díszlővekre a főváros alkalmas helyet jelöljön ki. A lebontás költségeit, melyek az építési anyag levonásával körülbelül 40,000 frtra rugnak, szintén a főváros fogja viselni. A katonai hatóság azonban kész a csitadella lebontásánál szükséges műszaki csapatokat a főváros rendelkezésére bocsátani. A csitadellát tényleg csak akkor adnak át a fővárosnak, mikor majd a helyette építendő kaszárnya készen lesz. A megválatás árát 1892-ben és 1893-ban kellene a fővárosnak kifizetni.

— BÉCSI NEMZETKÖZI SZÍNÉSZE TI ÉS ZENEKIÁLLÍTÁS. Berlinben e kiállítás iránt a legnagyobb érdeklődés mutatkozik, s névszerint az ipari bizottság tagjai sok buzgalommal azon munkálkodnak, hogy a német birodalmi osztálynak rendkívüli képviselőséget biztosítsák. Az ipari bizottság elnöke gyanánt *Leichner* Lajos úr szerepel, ki a színi világban, mint arczpor- és arczfesték-szállító régóta elsőnek, ugyszintén mint a művészetnek igaz híve és

JUDIC ANNA ASSZONY: «MAMSELL NITOUCHE».

előmozdítója is, el van ismerve *Leichner* úr törekvéseinek köszönhető nagy részben, hogy különlegesen a németbirodalmi osztály tárata mint egységes egész fog a tervezetből kiemelkedni, minélfogva bizton remélhető, hogy az iparosok bizottsága, *Leichner* úr ép oly értelmes, mint rokonszenves egyéniségének vezetése mellett, e kiállításra nézve a leg-hasznosabb működést fogja kifejteni.

ELŐFIZETÉSI FÖLTÉTELEINK.

egyes évre előre megelőzőre

A Vasárnapi Ujság	—	—	—	frt 8.—	frt 4.—	frt 2.—
A Világkrónikával együtt				• 10.—	• 5.—	• 2.50
A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok	—	—	—	• 12.—	• 6.—	• 3.—
A Világkrónikával együtt				• 14.—	• 7.—	• 3.50
Osupán a Politikai Ujdonságok				5.—	• 2.50	• 1.25
A Világkrónikával együtt				7.—	• 3.50	• 1.75

A *«Vasárnapi Ujság»* társlapja, a most már 38-ik évfolyamában lévő *«Politikai Ujdonságok»* a hét eseményeit kellő magyarazzal ellátott gondos, hű összeállításban tárja az olvasó elé, s a közönség együtt találja benne mindazt, a mi a napi lapokban elszórtan jelen meg, ugy hogy e lap, kivált vidéken, hol a hiányos postajárás a napi értesülést különben is megnehezíti, a napi lapokat is lehetőleg pótolja.

A 'Politikai Ujdonságok'-hoz 'Magyar Gazda' című, kéthetente megjelenő gazdasági és kertészeti lap van csatolva...

HALÁLOZÁSOK.

ALBERT VIKTOR KERESZTÉLY EDUARD, clarenci és avondalei angol királyi herceg, meghalt jan. 14-én reggel 9 órakor...

egyetemi tanár, Tisza Lajos gróf, továbbá a református főgimnázium és az állami ipariskola professzorai. A koporsó fölött Szász Károly ref. püspök hosszabb beszédet mondott...

ALBERT VIKTOR KERESZTÉLY EDUARD, clarenci és avondalei angol királyi herceg, meghalt jan. 14-én reggel 9 órakor...

Szerkesztői mondanivalók. Nép dalok: Ugar a kebelem. Arra voltam addig, stb. Részint szászor celséplé közhelyek, részint erőltetett képek halmaza...

SAKKJÁTÉK. 1701. számú feladvány. Loyd Samu-tól. Világos indul s a negyedik lépésre matot mond.

Az 1693. sz. feladvány megfejtése. Heathcote G.-től. Megfejtés: 1. Fd4-a7... Kd5-e6 : (a) 1. ... Kd5-e4 (b) 2. He2-d4... Kc6-d7-d5 2. Vb8-b5... Kc4-b5: 3. Fh1-b5 v. 3. He2-d4 mat. Hg8-f6 mat.

Az 1694. számú feladvány megfejtése. Valentin M.-től. Megfejtés: 1. Ve8-b8... Kd4-c5 (a) 1. ... Kd4-c4 (b) 2. Vb8-a7... K t. sz. 2. Vb8-f8... t. sz. 3. Bb3-f6 mat. 3. Vb8-a8-b4 mat.

KÉPTALÁNY. A 'Vasárnapi Ujság' 1891-ik évi 52-ik számában közölt képtalány megfejtése: I. Ezernyolczszáz-kilenczvenkettő. II. Lány tavasztól forró nyárig, A mosoly mind ránczszá válik...

Heti naptár, január hó. Nap. Katholikus és protestáns. Görög-Orosz. Izraelita. 17. C 2 Jól sz. neve C 2 Antal 5 E. Teop. (T) 17 18H. Piroks sz. vt. Piroksa 6 Epphania 18 19K. Kanut kir. vt. Márius 7 Iram K.sz.J. 19 20S. Fábán és Seb. Fábán és Seb. 8 György (B.) 20 21C. Ágnes sz. vt. Ágnes 9 Polienk (B.) 21 22P. Vincze szp. vt. Vincze 10 Nissz. Gerg. 22 23S. Bold. Assz. elj. Izaiás 11 Teodóz apt. 23 Sab. 8. Holdváltás. C Utolsó negyed 22-én 4 óra 59 pk. regg. Felelős szerkesztő: Nagy Miklós. (L. Egyetem-tér 6. szám.)

Jan 27. Ken 1836. Lovassy László tiszteletére írt versek és emlékeztető szövegek.

A FARSANG ALKALMÁVAL. Bisenius Károly disztiménytelepe. Wien, I, Singerstrasse 11, Mezzanin. Telefon 4929. Legolcsóbb nagybani árak. Arjegyzék ingyen.

Az arcz szépségét legbiztosabban megszerzi és fentartja Leichner zsirpora és Leichner hermelin-pora. E híres arczporok a legmagasabb női körökben s a legelső művésznők által előszeretettel alkalmaztatnak...

1847. óta, tehát több, mint 40 éve, hogy a legnagyobb sikerrel alkalmaltatik, a N. metorság első orvosi kollegiuma által megvizsgált s kitűnő használatossága miatt a magas helytartóság által Magyarországon szabadalmazott WEBER-féle

köszvény-vászon. A köszvény, csúsz, tagszagadtás, keresztosonthatás, vörheny, mell- és derékfájdalmak, lábköszvény, csipőfájalom és ischias stb. ellen, mindennemű görcsök a kezek és lábakban, különösen gyerekek, dagadt tagok, fleazomdiások és oldalszűrészek birtos eredményteljesen gyógyíthatnak ezen gyógyhatású köszvény-vászon által.

Puritas különleges szájszappan. A régóta hírneves, egyet-n és már 1862-ben a londoni világiállításon kitüntetett, legvonzóbb és leghatásosabb szer a száj és fogak állapotára. A 'Puritas' teljesen oldja a fogak tisztálanságát, anélkül, hogy azokat megsértené, gátolja a fogak romlását s a szájbán a rossz szag képződését.

Kwizda-féle. Hajjav. Vas-cognac. Csukamáj-olaj. Ferenec-pálinka. Utifü-nyed. Tinktúra s kinövés elleni tinktura 1 üveg 35 kr.

Csiky Gergely regényei, elbeszélései és színművei. Csiky Gergely. Elbeszélések. Füzve 2 frt. Vásonkötésben 2 frt 60 kr. Arnold. Regény. Füzve 1 frt. Az Atlass-család. Regény. Füzve 2 frt. Az atyafiak. Regény. Füzve 1 frt 50 kr. Sisyphus munkája. Regény. Füzve 1 frt. Az első és második. Elbeszélés. Füzve 30 kr. A zokoli uraság két leánya. Elbeszélés. Füzve 30 kr. Anna. Dráma 1 felvonásban. Füzve 20 kr. A nagyaternett. Vigjáték 3 felvonásban. (A m. t. Akadémia 1889-ki pályázatán 200 arany Karácsonyi-díjat nyert). Füzve 40 kr. A nagymama. Vigjáték 3 felvonásban 30 kr.

A Néphumor. KIADJA A KISFALUDY-TÁRSASÁG. Ára füzve 1 frt, vászonba kötve 1 frt 40 kr.

Excelsior-kávé (pörkölt szemes kávé) 4561. saját mód szerint és a belföldön kizárólagosan általunk pörkölt, a legkiválóbb kávéfajtákból összeállított keverék, mely a forgalomban eddig előfordult pörkölt kávékat zamat és erő tekintetében jóval felülmúlja és azokhoz képest legalább 25%-nyi megtakarítást nyújt.

„ELSŐ MAGYAR GŐZ KÁVÉ-PÖRKÖLDE” Wertheimer és Frankl Budapest, V., Nagykorona-utca 11. szám. A 'Franklin-Társulat' kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvkereskedésben kapható: FILOZÓFIAI IRÓK TÁRA. ALEXANDER BERNÁT ÉS BÁNÓCZI JÓZSEF. IX. KÖTET. KANT. A TISZTA ÉSZ KRITIKÁJA. FORDITOTTÁK ÉS MAGYARÁZTÁK ALEXANDER BERNÁT ÉS BÁNÓCZI JÓZSEF. Ára füzve 4 frt.

DOMANOVSKZI ENDRE. A renaissancekori bölcsészeti története. Tartalom: Visszapillantás a scholastika bölcsészetre. — Szükségképpen volt, hogy a scholastikára más bölcsészeti következzék. — A renaissance kor. — A renaissance korának bölcsészete. — Az itáliai új-platonizmus. — Aristoteles hívei. — A humanisták mint bölcsészek. — Itáliai természetfilozófia. — Politikai írók. — A francia skepticismusok.

Legjobb és Leghíresebb Pipere Hölgyepor La VELOUTINE. Különlegesen Részor BISMUTTAL VEGETIVÉ CH. FAY, ILLATSZERÉSZ, PARIS — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS. A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvtárosnál kapható: VEZÉRFONAL A KÉMIAI GYAKORLATOKBAN ORVOSTANHALLGATÓK SZÁMÁRA Dr. RÖHMANN F. után ford. HUBER ALFRÉD. Ára füzve 2 frt 40 kr.

HYGEA hajbalzsam.

E hasonlíthatatlan készítmény erőteljesen tisztítja a haját; ózsa hajnak fakáló színét és zsugorodását visszahozza. Nem festőszert — hanem hatása a hajgyökérre működik. Orvosi tekintélyektől ajánlva, 1 palackköltségt 2.50. — Próbáruveggye frt 1.50. Egyedüli elárúató!

Dimitrijevic S., gyógyszerész, Aracs (Bánát).

Horgony-Pain-Expeller.

Ezen rég jónak bizonyult bedörzsölést csúsz, köszvény, tagszagartás stb. ellen legjobban ajánljuk a t. cz. közönség figyelmébe. Heti ár 40 és 70 kr. és a legtöbb gyógyszerében kapható.

Csak horgonnyal valódi!

KWIZDA FER. JÁNOS, osztr. csász. és kir. és román kir. udv. szállító, kerületi gyógyszerész Korneuburgban, Bécs mellett.

Évek hossza során át jónak bizonyult, fájdalom csillapító házi szer, a **köszvény-, osz- és ideg bajoknál.**

Kértek a vésőgyere ügyelni s határozottan **KWIZDA-féle közzvény-folyadékokat kérni.** — Kapható valamennyi gyógyszerárban. — Főraktárhelyiség Magyarország részére: **TOROK JÓZSEF** gyógyszerésznél Budapesten, király-utca 12. sz.

Nincs többé fejfájás!

D. Gótz MIGRAINE-PORA huszonnégy óta egyedülálló, ideges, rheumászerű, sötét gyomorból származó fejfájás ellen a legjobb sikerrel használtatott, mit több eszre menő köszönetnyilvánítás bizonyít. Utolsó időben a **MADRIDI UDVAR** feltűnő eredménnyel használta. 1 doboz ára haszn. utasítás. 2 frt. 4 kis próba-doboz 1 frt. Eredekben kapható **Fáy Károly** József nagy **Krisztoffel** cz. gyógyszerárban Budapesten, továbbá **Török Józsefnél**, király-utca Postai megrendelések azonnal eszközöltenek.

Dr. Lengiel Fr.-féle nyirfabalzsam.

Kir. szab. Svédhonra.

Már magában véve azon növényi nedv, amely a nyirfából kifolyik, ha annak törését megrettes, ha azonban ezen nedv a fellálló utasításai szerint, balzsammá alakítják át, csak akkor nyer igazán csodálatos hatást. **Ma este megkenjük vele az arczot vagy más bőrrészeket, akkor másnap csaknem észrevehetetlen pihészék válnak le a bőrről, a mely száraz fehérré és gyöngéddé válik. Ezen balzsam kisimítja az arczon a ránczokat és himlőhelyeket, ifju arczsint, a bőrnek fehérséget, gyöngédséget és üdöséget kölcsönöz; a leg rövidebb idő alatt eltávolítja a szeméket, a melyeket, az orrvörösséget, kőrákat a a bőr minden más egyéb tisztáltságnál. Ara egy korsónak, használati utasítással együtt, 1 frt 50 kr.**

Dr. Lengiel orvosi Benzoé-szappana a legalkalmasabb bőrtisztító szappan, mely a bőrt gyöngéddé s finomná teszi s hivatra van a nyirbalzsam hatását előmozdítani. Ara 60 kr. Kapható minden jobb gyógyszerárban. **Főraktár:** **Török József** gyógyszerár, Budapest, király-utca 12. Aradon: **Ring S.** gyógyszerésznél. 4541

A „Franklin-Társulat” kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvtárban kapható:

Falusi könyvtár

Egy-egy füzet 50 kr.

Legújabbban megjelent füzetek:

40. **füzet. A kis gyümölcstermelés.** Irta **Pali bécsi.** Harminczkét ábrával.

41. **A száraz építéssel elemel.** Gazdák, építésszek és gazdasági tanítésszek hallgatói számára. Irta **Mika Károly.** 130 ábrával.

42. **Fontosabb ipar- és kereskedelmi névények és azok okszerű termelése.** Irta **Mika Ottokár.**

43. **Legjobb és legolcsóbb termelése.** Irta **Pali bécsi.** 18 ábrával.

Melyik lapra fizessünk elő?

EGYETÉRTÉS,

a mely az új évvel immár 26-ik évfolyamába lépett.

Gazdag tartalmánál, nagy terjedelménél fogva a legolcsóbb magyar lap az.

Ez a magyar olvasó közönség legtekintélyesebb lapja. Hiteles forrásokból származó értesüléseinek gyorsasága, alaposága és sokasága, rovatainak változatosága, kitűnősége, a különböző olvasmányok gazdag tárháza tették népszerűvé. A kormány körében előforduló eseményekről az «Egyetértés» olvasói értesülhetnek első sorban. Az országgyűlési tárgyalásokról a legérzékenyebb, tárgyilagos hí tudósítást egyedül az «Egyetértés» közöl. Bármely párthoz tartozék is a képviselő, beszéde az «Egyetértés»-ben a leterjedelmesebben közöltetik. Ez az irásai terjedelmű lap egész szerke két homlokegyenest ellenkező irodalmi cél szolgálat, mert naponkint megtalálja benne a család, a hölgyvilág, a maga szépirodalmi olvasmányát a világirodalom legkiválóbb íróinak legújabb regényeiben, talál benne tárcaczkiket legjobb íróinktól, divattudósítást Párisból stb., úgy, hogy nincs szépirodalmi lap, mely az «Egyetértés»-nek e rovatával a versenyt kiállthatná.

S ezzel szemben ott van az «Egyetértés»-nek oldalakra terjedő politikai és közgazdasági része, mely megbízhatóság, komolyság és jólételeség tekintetében utólrétegetlenek van elismerve a magyar sajtóban. Egyik legfőbb érdeme az «Egyetértés»-nek, hogy az események ösmertetése körül soha semmiféle tekintetektől sem hagyta magát befolyásolni, s mint teljesen független lap fölötté áll minden pártterdeknek és csak az igazságot szolgálja. Az egész sajtóban legnagyobb terjedelmű országgyűlési tudósításainak is mindenkor a párttekinetek felülemelkedő részrehajlatlanság szerezte meg a közlis-

merést, mely abban nyilvánul, hogy az «Egyetértés» olvasói között minden pártból találunk híveket.

Az «Egyetértés» gazdasági rovata elismert régi tekintélynek örvend. A magyar kereskedő s **gazdaközönség, az iparos és vállalkozó** nem szorul többé idegen nyelvű lapra, mert az «Egyetértés» kereskedelmi s közönségi tudósításainak bőséggével a többi lapok már föl sem veszik a versenyt. A **kereskedő, az iparos s a mezőgazda** két évtized óta tudja már, hogy az «Egyetértés»-ben megtalálja mindazt, a mire szüksége van, s e miatt az «Egyetértés» ma már nélkülözhetetlené vált, mint a hazai kereskedelmi, ipar- és mezőgazdasági forgalom magyar nyelvű vezérlapja. Üzleti dolgokban az «Egyetértés» a legjobban informált lap Magyarországon.

A rendszeres rovatokon s a fölmerülő eseményekről legnagyobb terjedelemben közölt bö tudósításokon kívül végre csak az «Egyetértés» három speciális rovatát említhük meg, melyek országos hírre tettek szert. Ezek az **Irodalom, a Tanügy és a Mezőgazdaság**, melyek mindegyike egy-egy szaklapot képes pótolni. A ki olvasni valót keres és a **világ folyásáról gyorsan és hitelesen akar értesülni**, fizessen elő az

„EGYETÉRTÉS”-re

melynek előfizetési ára: egy hóra 1 frt 80 kr., negyedévre 5 frt s egy évre 20 forint. Az előfizetési pénzek az «Egyetértés» kiadóhivatalába küldendők. Mutatványszámot a kiadóhivatal kívánatra egy hétig ingyen és bérment. küld.

Az «Egyetértés» felelős szerkesztője és kiadó tulajdonosa: **Csávolzsky Lajos.**

Az «Egyetértés» kiadóhivatala: Dalszínház-utca 1. szám. (Az operaházzal szemben.)

Phygyesztár **PSEPHOFER J.** Bécs, I., Singerstrasse 15.

„az arany bír. almához”

Vértisztító labdacsoK, ezeltőtt egyetemes labdacsoK neve alatt; ez utóbbi nevet teljes joggal megérdemlik, mivel csakugyan igen sok oly betegség létezik, melyben e labdacsoK csodás hatásukat bebizonyították. Sok évtized óta ezen labdacsoK általában igen el vannak terjedve, számtalan orvos rendeli azokat, s alig akad család, melyben e kitűnő háziszerből ne volna egy kis készlet.

Kértek határozottan PSEPHOFER J.-féle „vértisztító labdacsoKot” kérni, s arra ügyelni, hogy a dobozok tetején levő felírás minden dobozon a használati utasításban látható **PSEPHOFER J.** névalírással el legyen látva és pedig **veres** nyomában.

Fagy-balzsam, PSEPHOFER J.-tól, 1 tégely 40 kr., bérment. magtküldéssel 65 kr.

Keskeny utifü-nedv, hurut, rekedtség, görökhöngés stb. ellen. Egy palack 50 kr.

Amerikai közzvénykenőcs, forrás 1.20. 1 doboz 50 kr. bérment. magtküldéssel 75 kr.

Porlabázzadás ellen. 1 üveggel 40 krajczár, bérment. magtküldéssel 65 kr.

Golyva-balzsam, bérment. magtküldéssel 75 kr.

Élet-essencia (prágai cseppek), megromlott gyomor, rossz emésztés ellen. Egy üveggel 22 krajczár.

Az itt felsorolt készítményeken kívül valamennyi az ausztriai lapokban hirtetett bel- és külföldi gyógyszerészati közönségnek szólnak, s minden esetleg raktáron nem levő cikk kívánatra pontosan s legújabb nyomonban beszerzendők. **Postai küldemények az egész bektüldése mellett, nagyobb megrendelések utánvétel mellett is, a leggyorsabbán eszközöltenek.** A pénz előleges bektüldése mellett (legszilárdított postautalvánnyal), a viteldji sokkal kevesebbe kerül, mint utánvétel mellett való küldésnél. A főnnebbi közönségek kaphatók Budapesten is, Török József gyógyszerárban, király-utca 12. szám alatt.

Angol csoda-balzsam, 1 üveggel 50 kr.

Fiaaker-por, köhöngés stb. ellen. Egy dobozzal 35 kr. bérment. magtküldéssel 60 krajczár.

Fannoehin-hajkenőcs, Psephofer J.-tól; a legjobbn hajnövesztő szer, 1 szeleség 2 frt.

Egyetemes tapasz, BÉSEDEL tankölöl, sebekt, dagazatok stb. ellen. Egy tégely 50 kr., bérment. magtküldéssel 75 kr.

Egyetemes tisztító só, BULKECH A. W.-tól. Kitűnő háziszer megaszavár emésztés minden betegségeit ellen. Egy csomag ára 1 forint.

4. SZÁM. 1892. BUDAPEST, JANUÁR 24. XXXIX. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG (sz. egész évre 12 frt) POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: fél évre 6 * Coupón a VASÁRNAPI UJSÁG (sz. egész évre 8 frt fél évre 4 * Coupón a POLITIKAI UJDONSÁGOK (sz. egész évre 5.— Külföldi előfizetőknek a postailag megfizetendő váltóval) (sz. egész évre 2.50 megfizetendő váltóval) is csatolandó.

KÁROLY SALVATOR FŐHERCEG.

1839—1892.

A FELSŐSÉGES uralkodóháznak ismét gyásza van. Egyik kiváló tagja, Károly Salvator főherceg, Mária Valéria főhercegné apósa, e hó 18-án, tíz napi betegség után, java férifkorában kisenvedett. Ugyanaz a betegség, az influenza ragadta el, mely két hónap alatt az uralkodó-családnak benne a negyedik tagját szólítja el az élők sorából. Henrik herceg nyitotta meg a halók sorát, nyomon követte őt neje, majd fitestvére, Zsigmond főherceg, s ime most Károly Salvator főherceg az újabb áldozata a pusztító pandémiaának, mely, úgy látszik, kiváló előszere-ttel valogatja áldozatait a magasabb körökből.

Károly Salvator főherceget a betegség e hó 8-án dönté ágyba, s a következő nap már mutatkoztak a nyákhardták gyűlásának jelei. 15-ikén gyűlásába jött az egész jobboldali tüdőlebbény. A legkiválóbb orvosok állandó konziliiumot tartottak a beteg főherceg fölött, kinek állapota óráról órára aggasztóbbá vált, úgy hogy ágya köré kellett gyűjteni legközelebbi hozzátartozóit s földadni az utolsó kenetet. 18-án, kora reggel az utolsó mentési kísérletet tették meg az orvosok; melegben fürdeték s aztán hirtelen hidegvízes lepedőbe burkolták. De már e drasztikus eljárás sem használt: a beteg érverése elmaradt s délutáni 3 óra tájban megszűnt élni.

Az elhunyt főhercegen az uralkodó-család azon tagjainak egyike szállt a sírba, a kik legközelebb álltak királyunk szívéhez. A vérégi köteleken kívül benső lelki vonzalom fűzé őket egymáshoz, mely még erősödött, midőn királyunknak második leánya, a Budán született, Gödöllőn növekedett, gyermekből viruló hajadonna ügyszólván szemünk előtt fejlett Mária Valéria főhercegnő, Károly Salvator főherceg második fiának, Ferencz Salvator főhercegné neje lett.

Károly Salvator főherceg, — teljes néven Mária, József, Ker. János, Jakab, Januarius, Gonzaga Lajos, Rainer, — másodsüzlött fia volt II. Lipót toskánai nagyhercegné, III. Ferdinánd toskánai nagyherceg fiának, a ki Ferencz császárnak és magyar királynak a legidősebb fivére volt. 1839-ben ápril 30-án született, apjának Mária Antónia nagyhercegnővel kötött házasságából s testvérbátyjával, Ferdinánd trónörökös nagyherceggel együtt gondos nevelésben részesült.

Midőn a nagyhercegi uralkodó család az 1859-ben kitört forradalom következtében Toskanát elhagyni kényszerült s Bécsben telepedett le: az akkor húsz éves Károly Salvator fivérével együtt az osztrák földadiszállásra ment s ott a császárnak rendelkezésére bocsátotta magát. Már 1849-ben kapitány volt a Ferencz József nevét viselő 6. dzsidaszrednél s 1857-ben őrnagy lett, de tényleg a toskánai hadseregben szolgált 1859-ig, ebben a rangjában állt a csatasorba s még a hadjárat folyamán alezredes, 1860-ban pedig a 77. gyalogezred ezredes tulaj-

donosa lett. 1876-ban neveztetett ki vezérőrnaggyá s tíz évre rá, 1886 október 24-én lett altörőrnagy, mely rangját mind haláláig viselé.

Életének 22-ik évében nősült meg, nőül bevén unokahugát, Mária Immaculata Klementina hercegnőt, II. Ferdinándnak, mind a két Szicília királyának a leányát. Boldog házasságukból tíz gyermek származott, kik közül hét maradt életben, és pedig Mária Terézia főhercegnő, Károly István főherceg neje, Lipót Salvator főherceg, ki Bourbon Blanka hercegnőt, Don Carlos spanyol infans, a sokszor emlegetett trónkövetelő leányát birja nőül, továbbá Ferencz Salvator főherceg, 1890 óta Mária Valéria főhercegnő férje, — azután Karolina Mária Immaculata főhercegnő (sz. 1869-ben), Albrecht Salvator főherceg (sz. 1871-ben), és végre Mária Immaculata Rainiera (sz. 1878-ban.)

Az elhunyt Károly Salvator főherceg polgáriasan egyszerű, visszavonult életet élt Bécsben, wieden házában. Bécs város polgárai gyakran láthatták őt a Ringen sétálni, szájjában közönséges virginia-szivarral. Külsőleg tagbaszakadt, erős embernek látszott, de már évek óta szenvedett izületi csúzban s e miatt minden évben fölkereste Baden hóforrásait, a fürdő időszak után Trankirchenbe vonulván s egész a tél beálltáig a Salzkammergut ez szép helyén maradt családjával.

Ifjabb éveiben sokat foglalkozott a fegyvertékniával s e végből a műlaktatósságot is megtanulta, szorgalmasan furván, ráspolyozván sokszornaphosszantzenben berendezett kis műhelyében. Ép úgy, mint fivére, János Salvator főherceg (az oly rejtélyes véget ért Orth János), ő is több rendbeli lőfegyvert szerkesztett s némelyikre szabadalmat is szerzett.

Családi élete példás volt és boldog. Az utolsó öt év azonban súlyos csapásokat hozott, s ez idő alatt négyet ragadt el gyermekei közül a halál. Alig fél éve, hogy a mélyen sujtott szülök három éves kis fiukat, Ferdinánd Salvator főherceget eltemették.

Károly Salvator főherceg. — teljes néven Mária, József, Ker. János, Jakab, Januarius, Gonzaga Lajos, Rainer, — másodsüzlött fia volt II. Lipót toskánai nagyhercegné, III. Ferdinánd toskánai nagyherceg fiának, a ki Ferencz császárnak és magyar királynak a legidősebb fivére volt. 1839-ben ápril 30-án született, apjának Mária Antónia nagyhercegnővel kötött házasságából s testvérbátyjával, Ferdinánd trónörökös nagyherceggel együtt gondos nevelésben részesült.